

בעניין:

1. דניאל מנהיים, ת"ז 051410397
2. אלדד מנהיים, ת"ז 027447820
3. טליה מנהיים, ת"ז 02722068
4. עירית שגיא, ת"ז 030522056
5. מירב קלוס, ת"ז 037585403
6. הראל מנהיים, ת"ז 034454496
7. ליאור מנהיים, ת"ז 03957059
8. אסף מנהיים, ת"ז 211333711
9. תמר מנהיים, ת"ז 325946382
10. טטינה פרמינגר, ת"ז 01448008
11. אסמי דה מונק, ת"ז 327044061
12. יעקב דניאל רבי, ת"ז 312401508
13. סון פרמינגר, ת"ז 014480107
14. טניה פרמינגר אורנשטיין, ת"ז 014480099
15. טדי אורנשטיין, ת"ז 029641677

ע"י ב"כ עו"ד ד"ר קייס נאסר (מ.ר. 48309)
פירון משרד עורכי דין
מעלה השחרור 17 חיפה
טל: 04-8625111, פקס: 04-8621913
דוא"ל: kaisn@firon.co.il

העותרים

- נגד -

1. שר הפנים - ח"כ משה ארבל
2. משרד הפנים
3. ראש הממשלה - ח"כ בנימין נתניהו
4. ממשלת ישראל

ע"י ב"כ מפרקליטות המדינה, מחלקת הבג"צים,
משרד המשפטים מרחוב צאלח א-דין 31, ירושלים 9711054
טלפון: 073-3925590; פקס: 02-6467011
דוא"ל: HCJ-dep@justice.gov.il

המשיבים

5. המועצה האזורית חוף השרון
- קיבוץ שפיים מיקוד 60990
טל': 09-9583791, פקס: 09-9596500
דוא"ל: moked@hof-hasharon.co.il

משיבה פורמלית

עתירה למתן צו על תנאי ובקשה לקביעת דיון בעתירה

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת להורות למשיבים לבוא וליתן טעם מדוע לא יינתנו הסעדים הבאים:

א. מדוע לא יכנס המשיב 1, ועדת גבולות, לדיון, לצורך הסדרת מעמד היישוב ארסוף קדם המצוי בתחום השיפוט של המשיבה 5- המועצה האזורית חוף השרון (להלן: "הבקשה לכינוס ועדת גבולות").

ב. מדוע לא יורה המשיב 3, ראש הממשלה, על כינוס הממשלה או ועדת שרים מטעמה, לדיון, לצורך הסדרת מעמדו המוניציפאלי של היישוב ארסוף על ידי הכרה בו כיישוב עצמאי וזאת בהתאם ל-"נוהל קבלת החלטה בנושא הקמת יישובים חדשים" (הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1800 מיום 06.12.2004), ומדוע לא תקבל המשיבה 4 החלטה להכרה ביישוב ארסוף כיישוב עצמאי חדש.

ג. מדוע לא תבוטל הצעת המשיב 2 שעניינה ביטול צו המועצות המקומיות (מועצה אזורית חוף השרון), התשל"ז 1977 אשר מעגן ומבטיח את זכות תושבי ארסוף קדם לבחור ולהיבחר למועצה האזורית חוף השרון. לחילופין, מדוע לא תעוכב הצעת הצו הנ"ל עד להסדרת מעמדו של ארסוף קדם.

ד. מדוע לא יורה בית המשפט הנכבד על כל סעד הוגן אחר שישים קץ לסחבת בעניין הסדרת הישוב ולמצוקת העותרים.

ואלה טעמי העתירה:¹

פתח דבר

- עניינה של העתירה דנן בעוול היסטורי, מתמשך וחמור, אשר הותיר את יישוב ארסוף קדם ותושביו במצב חריג, בלתי נסבל ולא מתיישב עם עקרונות יסוד של משטר דמוקרטי. ענייננו ביישוב ותיק, קיים, חי ותוסס, אשר הוקם עוד בשנת 1935, אולם עד היום טרם הוסדר מעמדו המוניציפאלי והוא אינו מוכר כיישוב במדינת ישראל. מובהר כי היישוב ארסוף קדם היה בעבר חלק מהיישוב רשפון, אך בעקבות תהליכים לא חוקיים היישוב איבד את מעמדו והוא כיום ללא מעמד. דומה לעותרים שאין יישוב אחר במדינה המצוי במצבו של היישוב ארסוף קדם.
- תוצאה קשה זו משליכה ישירות על תושבי ארסוף קדם, שהם אזרחים שומרי חוק הנושאים בכל חובותיהם האזרחיות ומשלמים את המסים המוטלים עליהם, ועל אף זאת נותרו מחוץ למסגרת מוניציפאלית מוסדרת, ולמעשה מופלים לרעה באופן מתמשך. בשל כך, נשללת מהם שורה ארוכה של זכויות בסיסיות המוקנות לכל אזרח ולכל יישוב אחר במדינה, כגון, כתובת רשמית, שירותים מוניציפאליים חיוניים, ותשתיות הולמות ועוד.
- לאורך השנים, ועדות גבולות שונות (ועדת גלזנר, 1976; ועדת חכים, 1990–1991), ופסיקה של בג"ץ, עמדו על מצוקת התושבים והמליצו במפורש על הסדרת מעמדו של היישוב. אולם, המלצות אלה נותרו "אות מתה", כך שבמקום לפעול לתיקון העוול ההיסטורי האמור, נקטו המשיבים במרוצת השנים בדפוס פעולה לקוי ומתמשך אשר מתבטא בהתחמקויות, מחדלים ו-"תרגילים דינוניים", שתכליתם לכאורה היא מניעת קיום דיון ענייני בגוף הסוגיה על ידי בית המשפט הנכבד. כך למשל, בתשובתם לעתירה שהגישו העותרים בשנת 2022 ציינו המשיבים כי העותרים רשאים להגיש בעצמם בקשה לשר הפנים לכינוס ועדת גבולות ומשכך נדחתה העתירה. לאור האמור ובהתחשב בהצהרת המדינה, הגישו העותרים בקשה כאמור לשר הפנים, אולם על אף חלוף כשנה וחצי לא התקבל מענה מטעם שר

¹ כל ההדגשות הוספו, אלא אם נאמרת אחרת.

הפנים. משכלו כל הקיצין, הגישו העותרים בחודש פברואר 2025 עתירה נוספת שעניינה במחדל שר הפנים להכריע בבקשה, אולם במועד בו נדרשה המדינה להשיב לעתירה "נשלפה" לפתע החלטה הדוחה את הבקשה. דפוס פעולה זה אינו תמים שכן נראה לכאורה כי המדינה עושה כל שאלא ידה על מנת לסכל כל אפשרות שבית המשפט הנכבד ידון בעוול המתמשך של העותרים.

4. ויודגש כפי שיפורט בהמשך, על אף ההבטחות החוזרות כי הבקשה מונחת על שולחנותיהם של מנכ"ל משרד הפנים ושר הפנים לשם הכרעה בה, ניתנה ביום 3.4.25, לאחר חלוף כשנה וחצי ממועד הגשת הבקשה, החלטה בלתי סבירה, החתומה על ידי מר' יפתח סומך, מנהל אגף בכיר לתכנון מוניציפלי במשרד הפנים, אשר כלל לא הוזכר כגורם המוסמך להכריע בבקשה ואף לא הוצג כל כתב הסמכה מטעם שר הפנים אשר מסמיך אותו לקבל החלטה כאמור, וזאת בניגוד להוראות סעיף 8 לפקודת העיריות, אשר מסמיך את שר הפנים לקבל החלטות בעניין זה.

5. העוול מחריף נוכח אפלייתם הכפולה והחמורה של העותרים. ראשית, בין היישוב ההיסטורי ארסוף קדם לבין היישוב "ארסוף החדשה", אשר הוסדר כבר בשנת 1996 ע"י ועדת שמות, בהליך פסול, וזכה לקבלת שם היישוב המקורי, בעוד העותרים, שהם ממייסדי היישוב ההיסטורי ארסוף קדם, נותרו חסרי הכרה מוניציפלית עד היום. שנית, בין ארסוף קדם לבין כלל יישובי המועצה האזורית חוף השרון, אשר כולם הוסדרו זה מכבר, ורק היישוב ארסוף קדם נותר באופן חריג מודר ואף ללא כל אופק להסדרתו.

6. יתרה מזאת, ההכרעות בעניינם של העותרים אינן מתקבלות על ידי הגורם המוסמך, קרי שר הפנים, אלא ניתנות בפועל על ידי פקידי משרד הפנים, ובראשם מנהל אגף התכנון המוניציפאלי. אותם פקידים, אשר אין בידם כל סמכות סטטוטורית להכריע בנושא, מוסרים לעותרים עמדות סותרות ובלתי עקביות. מחד, מוסרים כי קיימות תוכניות חלות ואין כוונה לשנותן, ומאידך, מוסרים כי על העותרים להמציא חוות דעת תכנונית או להגיש תכנית מתאימה שייבחנו. מכאן, ברי כי ענייננו בהתנהלות הפוגעת בעקרון חוקיות המנהל, מחלישה את שלטון החוק, ומעמידה את העותרים במצב של חוסר ודאות מתמשך, תוך פגיעה קשה בזכותם להליך מינהלי תקין והוגן.

7. לא זו אף זו, המדינה לא הסתפקה במחדל המתמשך באי הסדרת מעמדו של היישוב, אלא הוסיפה חטא על פשע, עת פרסם משרד הפנים, להפתעת התושבים, ביולי 2023 הצעה לביטול צו המועצות המקומיות (מועצה אזורית חוף השרון), התשל"ז-1977, אשר מעגן ומבטיח את זכות תושבי ארסוף קדם לבחור ולהיבחר למועצה האזורית חוף השרון. מהלך זה אינו רק בלתי סביר, אלא הוא מהווה שלילה ישירה של זכות הייצוג הדמוקרטי של העותרים, זכות חוקתית המעוגנת בליבת ערכיה של מדינת ישראל. הלכה למעשה, צעד זה מבקש לסתום את הגולל על זכותם של תושבי ארסוף קדם להשמיע את קולם ולהשתתף בהליך הדמוקרטי המקומי, ובכך ננעץ "המסמר האחרון" בהדרה המוחלטת של היישוב ותושביו ממסגרת השלטון המוניציפאלי.

8. מהאמור עולה, כי התנהלות המשיבים אינה עולה בקנה אחד עם החובה המוטלת על רשות מינהלית להכריע בתוך זמן סביר, עומדת בניגוד לעקרון תום הלב המנהלי, ואף מעלה חשש ממשי כי מדובר באסטרטגיה מכוונת לסכל ביקורת שיפוטית.

9. בנסיבות אלה, מתחייבת התערבותו של בית המשפט הנכבד, כדי לשים קץ לעוול ההיסטורי והמתמשך, שממנו סובלים תושבי ארסוף קדם זה דורות וקרוב למאה שנה.

העתירה בתמצית

10. העתירה עוסקת ביישוב ארסוף קדם, יישוב שתחילת הקמתו עוד מלפני קום המדינה, אך מעמדו המוניציפאלי כיום אינו מוסדר.

11. היישוב היה חלק מרשפון, אולם בשלב מסוים, כמפורט בעתירה, שונה מעמדו מיישוב מוסדר, חלק מרשפון, ל- "תחום עודף" לשטחי המועצה האזורית חוף השרון! מאז ועד הרגע, עומלים העותרים

להחזיר את מעמדם כיישוב מוכר כפי שהיה קודם, אך למרבה הצער מצוקתם והסבך אליו נקלעו לא מוצאים אוזן קשבת מהרשויות.

12. הישוב ארסוף קדם (להלן: "היישוב") הוקם בשנות ה-30 של המאה הקודמת. כיום מצויים ביישוב בתי מגורים, מבנים חקלאיים ועוד. הישוב כולל למעלה מ-40 יחידות דיור, ובישוב גרים יותר מ-100 תושבים אזרחי מדינת ישראל.

13. בשנת 1939 הוכרה רשפון ע"י ממשלת המנדט הבריטי, כאשר ארסוף קדם נכלל ברשפון. בעת הקמת המדינה היישוב ארסוף קדם המשיך להיכלל ברשפון בהתאם לצו המועצות. תושבי ארסוף קדם קופחו בשירותים ונשללה זכותם לבחור ולהיבחר למוסדות המושב. פניות למשרד הפנים, ואף לבג"ץ הביאו להקמת ועדת גבולות ב-1976, שתואר בהמשך.

14. למעשה, בשל מחדל המדינה מלהסדיר את היישוב, חרף מסקנות ברורות של מספר ועדות חקירה שנדרשו לעניין, בשנת 2022 הגישו העותרים, תושבי היישוב, עתירה לבית המשפט הנכבד וביקשו מבית המשפט הנכבד להורות למשיבי המדינה להסיר את המחדל ולפעול ליישום מסקנות ועדות החקירה הקודמות בעניין הישוב שהורו על הסדרת מעמדו (בג"ץ 7614/22).

15. בתגובה לעתירה, טענו משיבי המדינה, באמצעות פרקליטות המדינה, כי יש להגיש בקשה לכינוס ועדת גבולות בהתאם לחוזר המנהל הכללי 2020/2 שמסדיר את עניין הגשת בקשות מסוג זה על ידי המועצות האזוריות. לאחר בירור שערכו העותרים מול משיבי המדינה, נמסר לעותרים כי גם הם, כאזרחים, יכולים להגיש את הבקשה לכינוס ועדת גבולות.

16. בהתאם להצהרת המדינה כאמור, כי ביכולת העותרים, התושבים עצמם, להגיש בקשה לכינוס ועדת חקירת גבולות להסדרת מעמד התושבים, הורה בית המשפט הנכבד ביום 31.8.23 על דחיית העתירה, תוך שהדגיש בפסק דינו על כך כי הצורך בהסדרת היישוב ארסוף קדם אינו במחלוקת:

"בידי העותרים האפשרות לפעול בנדון באמצעות הגשת בקשה מתאימה להקמת ועדת גבולות בהתאם לנוהל; וחזקה כי בקשה זו תידון בלב פתוח ובנפש חפצה, לנוכח הצורך, שלגבי אין מחלוקת, להסדיר את מעמדו המוניציפאלי של ארסוף קדם."

17. בהתאם להצהרות המדינה בעתירה ולפסק הדין, הגישו העותרים ביום 27.12.23 לאגף הוועדות הגיאוגרפיות- מחוז מרכז במשרד הפנים בקשה לכינוס ועדת גבולות להסדרת היישוב ארסוף קדם.

18. לאחר השתהות רבה במתן מענה לא היה מנוס בידי התושבים אלא להגיש עתירה לבית המשפט הנכבד (בג"ץ 73915-02-25) כדי לחייב את שר הפנים בקבלת החלטה בבקשתם לכינוס ועדת גבולות. בהמשך, במועד הגשת התגובה לעתירה, הודיעה פרקליטות המדינה על החלטת שר הפנים לא לכנס ועדת גבולות. לאור זאת, מאחר שהעתירה תקפה את המחדל בקבלת החלטה ובעקבות העתירה התקבלה החלטה אשר במסגרתה הורה בית המשפט הנכבד על מחיקת העתירה כדי שהתושבים יוכלו להתמודד עם ההחלטה החדשה של שר הפנים.

19. יצוין עוד, כי במסגרת החלטת שר הפנים הנ"ל, התייחס משרד הפנים לאפשרות הקמת ועד מקומי חדש, כתחליף לאפשרות של שינוי גבולות מוניציפליים וצירוף היישוב ארסוף קדם ליישובים סמוכים. שם נאמר, כי הסמכות להקמה והכרה ביישובים חדשים ועצמאיים מסורה לממשלה, בהתאם להנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1800 מיום 06.12.2004, שכותרתה "נוהל קבלת החלטה בנושא הקמת יישובים חדשים" (להלן: "ההנחיה"), שזו לשונה:

"החלטה על הקמת יישוב חדש היא ענין שבמדיניות, ובעלת השלכות רחבות על היבטים שבאחריות של משרדי ממשלה רבים ושונים, ועל-כן מן הראוי כי תתקבל על- ידי הממשלה, או על- ידי ועדת שרים מטעמה."

20. לאור האמור בהחלטת שר הפנים הנ"ל, ועל מנת למצות הליכים בטרם פנייה לבית המשפט הנכבד, פנו העותרים ביום 20.5.25 בכתב לראש הממשלה – ח"כ בנימין נתניהו, על מנת להורות על כינוס הממשלה

או ועדת שרים מטעמה, לדיון, לצורך הסדרת מעמדו המוניציפאלי של היישוב ארסוף על ידי הכרה בו כיישוב עצמאי וזאת בהתאם ל-"נוהל קבלת החלטה בנושא הקמת יישובים חדשים" (הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1800 מיום 06.12.2004).

21. ביום 21.8.25 התקבל מענה לפנייה מיום 20.5.25 אשר במסגרתו צוין כדלקמן:

"ההחלטה, כך נמסר, נשענת בין היתר על חוות דעת תכנונית שניפק מינהל התכנון אשר נקבע בה כי בהיעדר מהלך תכנוני עתידי לשינוי ייעודי הקרקע (שאינם מאפשרים מגורים) או בהיעדר הצדקה תכנונית אחרת, הרי שלא מתקיימת תשתית ברורה המבססת מקצועית את ההצדקה לשינויי גבולות מוניציפליים. לפיכך נמסר לנו כי אם מרשיך מעוניינים ליזום שינוי בנושא, הרי שעליהם לבוא בדברים עם גורמי התכנון הממשלתיים באופן ישיר ולהגיש לעיונם חוות דעת תכנונית מנומקת התומכת בבקשתם."

22. עיינו הרואות, שר הפנים מפנה את העותרים לבחון אפשרות הכרת היישוב דרך הממשלה, והממשלה מפנה את העותרים שוב להחלטת שר הפנים! במלים פשוטות אך כואבות כל רשות מגלגלת את התפוח הלוהט הנקרא "ארסוף קדם" לרשות אחרת והעותרים חיים במעגל שוטה בלתי נגמר!

23. על כן, לאחר שהעותרים מיצו את כל ההליכים שעמדו לרשותם, ומשתובות המשיב 1 והמשיב 3 לפניוניהם מלמדות בבירור על התנערות מאחריות למציאת פתרון למצוקתם, לא נותר בפני העותרים אלא לפנות לבית המשפט הנכבד, כדי לשים קץ למצוקתם ולסבלם המתמשך מזה שנים רבות.

24. לא למותר לציין, כי בזמן הזה, ממשיכים העותרים לסבול באופן יומי מהיעדר הסדרה למעמד היישוב וזכויותיהם הבסיסיות מוסיפות להיפגע בצורה חמורה מדי יום ביומו.

25. השיהוי הממושך בהסדרת מעמד היישוב ארסוף קדם הוביל בפועל לשלילת זכויותיהם של העותרים לקבלת השירותים המגיעים להם ככל אזרחי המדינה. מדובר בפגיעה קשה באיכות חייהם ובזכויות יסוד – הזכות לקיום, לכבוד, לחיי משפחה, לחינוך, לתעסוקה ולפיתוח כלכלי.

26. החיים בישוב לא מוסדר קשים לתיאור, ודומה כי הגיעה העת, ובפועל מלפני שנים רבות, להסדיר את היישוב.

זוהי זעקתם של העותרים בעתירה זו!

הצדדים

27. העותרים 1-15, הם תושבי היישוב ארסוף קדם.

28. המשיבים 1-2, הם הגורמים האמונים ובעלי הסמכות לכנס ועדת גבולות על מנת להסדיר את המעמד המוניציפאלי של היישוב ארסוף קדם, ולצרף אותו ליישוב קיים קרוב.

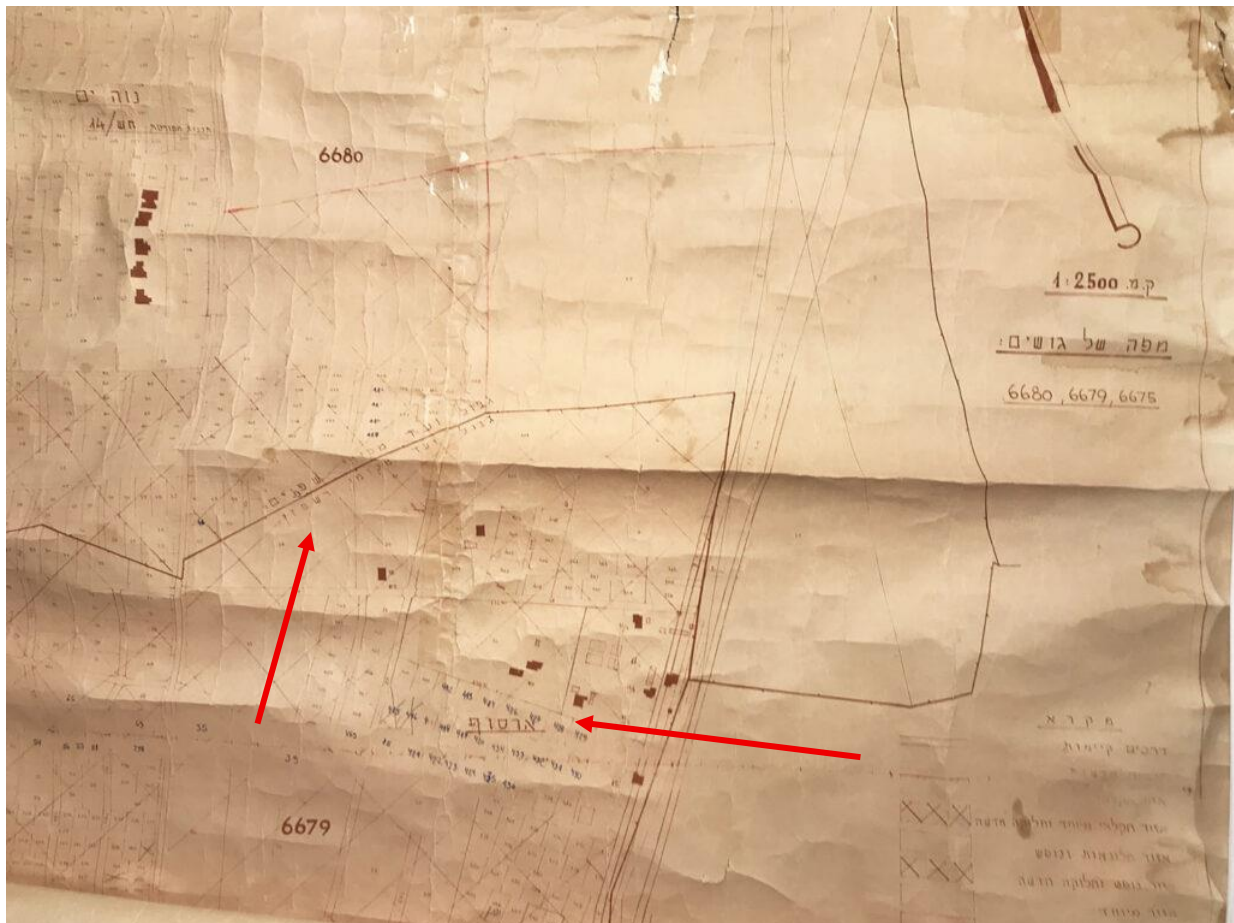
29. המשיבים 3-4, הם הגורמים האמונים ובעלי הסמכות לכנס את הממשלה או ועדת שרים מטעמה, לדיון, לצורך הסדרת מעמדו המוניציפאלי של היישוב ארסוף על ידי הכרה בו כיישוב עצמאי.

30. המשיבה 5, המועצה האזורית חוף השרון אשר הסדרת השירותים המוניציפליים של היישוב ארסוף קדם הוטל עליה כולל הבטחת תשתיות ראויות, תכנון למגורים והבטחת כלל תחומי החיים והשירותים כמו בשאר יישובי המועצה.

רקע עובדתי

31. הישוב ארסוף קדם הוקם בשנות ה-30 של המאה הקודמת. כיום מצויים ביישוב בתי מגורים, מבנים חקלאיים ועוד. הישוב כולל למעלה מ-40 יחידות דיור, ובישוב גרים יותר מ-100 תושבים אזרחי מדינת ישראל.

32. בשנת 1939 הוכרה רשפון ע"י ממשלת המנדט הבריטי, כשהיישוב ארסוף קדם נכלל ברשפון. בעת הקמת המדינה היישוב ארסוף קדם המשיך להיכלל ברשפון בהתאם לצו המועצות. להלן מפה משנת 1976 לערך אשר מופיע בה בבירור את היישוב ארסוף כחלק מה- "ועד המקומי רשפון":

33. תושבי ארסוף קדם קופחו בשירותים ונשללה זכותם לבחור ולהיבחר למוסדות המושב. פניות למשרד הפנים, ואף לבג"ץ הביאו להקמת ועדת גבולות ב-1976, שתתואר בהמשך.

34. עד היום לא הוסדר מעמדו המוניציפלי של היישוב.

35. כפועל יוצא מאי הסדרת מעמדו המוניציפאלי של הישוב במשך תקופה של כ-70 שנים, תושבי הישוב, מוחרגים משורה ארוכה של שירותים מוניציפאליים והם נאלצים, לדאוג לשירותים אלו לבדם. הזנחה מוניציפאלית זו מתבטאת בהיעדרם של שירותים הנוגעים לתשתיות, תכנון, קבורה, בתי ספר, כתובת ומעון, תאורה, בטחון, שירותי חירום, איכות סביבה, תעסוקה ועוד שורה של שירותים בסיסיים לכל אזרח.

36. לעניין זה, יש להדגיש, כי היחס להם זוכים תושבי הישוב, אזרחי המדינה המשלמים את מיסיה, אינו סביר בשום קנה מידה ויש בו משום קיפוח והזנחה קיצונית שאין לקבלה כלל ועיקר. דברים אלו מקבלים משנה תוקף, על רקע מיקומו של הישוב, הממוקם במרכז הארץ, מערבית למושב רשפון בין שפיים לנוף ים-הרצליה על הדרך הראשית חיפה תל אביב.

37. היישוב הוקם עוד בשנת 1935 כאשר רכשה חברת "הכשרה" בע"מ קרקע מחברת אחוזה א' ניו יורק בע"מ (מייסדת רעננה) בפלשתינה להתיישבות של קבוצות ויחידים מתושבי הארץ ועולים חדשים.
38. היישוב ארסוף הוא אחד מהיישובים שיזמה החברה.
39. ד"ר קורט סלומן מנהיים ז"ל, אביו של העותר 1, קנה קרקע לעצמו ולמשפחתו ביישוב שהייתה מיועדת כאדמות פיתוח.
40. עותר 1, מר דניאל מנהיים, נולד במקום וגדל בו והוא מתגורר בו עד היום עם בני משפחתו.
41. יחד עם זה, מאז הוצאו מתחום היישוב רשפון היישוב לא הוסדר, ברמה הסטטוטורית והמוניציפלית כיישוב.
42. לאחר הקמת המדינה, קיבלה המועצה האזורית חוף השרון "מנדט" על שטח היישוב. יחד עם זה, המועצה התנגדה לאורך כל הדרך להסדיר את מעמד היישוב, ולאפשר לתושבים, לבנות ולהתפתח. התושבים נתקלו ביחס עויין מצד המועצה שסיכלה כל תכנית או יוזמה תכנונית להסדרת המקום, אישור תכנית בניין עיר, חלוקה ועוד.
43. בשנת 1976 הוקמה ועדת גבולות (נקראה "ועדת גלזנר") כדי לדון בבעיות המוניציפליות של תושבי ארסוף ונווה ים. יודגש כי הוועדה הוקמה בעקבות בג"ץ 254/76 שעניינו היה באי מתן שירותים ליישוב **וזכות** הבחירה.
44. הוועדה הביעה את מורת רוחה ממצוקת התושבים, בשל חוסר ההסדרה. הוועדה קבעה:

תושבי המקום הזה נתקלו במשך השנים ועוד כיום נתקלים בקשיים ובבעיות של קבלת שירותים מוניציפליים המקובלים בדרך כלל רחל הישובית, ריווי חנוך יחודי, שירותי חברואה, דאר, חשמל דרכי גיחה וכיו"ב. המועצה האזורית חוף השרון וכן המועצה המקומית ורסוף וסג'ית לא הסכימו לפתור את בעיותיהם של תושבי האזור וכתוצאה מכך נוצרו סכסוכים בין התושבים ובין המועצה והיישובים הנ"ל. ויקי משורר, מנהיג מיליוני ההתנגדויות על נעיון טונות של התושבים ונמסר הזמן גם בקשר לתושבים בהליכים משפטיים למצוי זכויותיהם על"י החוק.

45. בהמשך לכך, וכדי להעלות את המקום על מסלול ההסדרה, המליצה הוועדה על הוצאת המקום מתחום הוועדים המקומיים של רשפון ושפיים ולהיות ישוב עצמאי בעתיד. וכך נקבע בדו"ח הוועדה:

1. מסקנות הוועדה

- (א) אט-כי, כאסור, לא נוסקה הבקשה להעברת כל השטח לשפוסה של עיריית הרצליה, ובה הועדה בעניין זה ולדעתה אין להוציא את השטחים הנ"ל מתחום שפוס המועצה האזורית חוף השרון.
- (ב) יש להוציא מתחום שפוס הוועדים המקומיים ספייט ורספון את השטחים כדלהלן:
- (1) גוש 6680 - השטחים המסומנים בכחול, בצהוב ובירוק בספה המצ"ל, כולל כבים הגיטה המקביל לכבים מס. 11.
- (2) גוש 6679 - במלואו.
- (3) גוש 6675 - החלק הנמצא מערבה מכבים מס. 11.
- (ג) בהתאם לכך ייבחנו כל הטרותיה המוניציפליים לתושבי האזור. חירות פ"י המועצה האזורית.
- (ד) במידה שמספר המספחות במקום יגדל, הן כתוצאה מהחלטות של מוסדות התכנון הדנים בתכנית בנין עיריית לאזור זה, וכן כתוצאה מכל טיבה אחרת, ממליצה הוועדה להכריז על השטחים הנ"ל כעל ישוב, ולהקיע יעד מקומי בהתאם לצד המועצות האזוריות.
- (ה) הוועדה ממליצה לחת לתושבים החיים כיום באזור, אפשרות להבין דעתם בנושאים הנוגעים להם בפני המועצה האזורית, ולשם כך יוזמנו בציגיהם לישיבות המועצה האזורית.

מצ"ב דו"ח ועדת הגבולות משנת 1976, כנספח 1

46. זאת ועוד, במסגרת המאבק של התושבים לקבלת סטטוס של יישוב פנו התושבים בבקשה לשינוי גבולות השיפוט של היישוב על מנת להכליל אותו בשטח שיפוט עיריית הרצליה. הוועדה שהוקמה לבחינת העניין בשנת 1990 (נקראה "ועדת חכים") המליצה שלא להעביר את השטח לשיפוט עיריית הרצליה.

47. יחד עם זה, הוועדה הדגישה במסקנות שפרסמה בשנת 1991 את מצוקת התושבים וקראה למועצה האזורית חוף השרון לספק את השירותים השונים לתושבים. להלן החלק הרלוונטי מדו"ח הוועדה:

4. סיכום מסקנות והמלצות הוועדה

- 4.1- הוועדה ממליצה, פה אחד, להימנע משינוי גבולות השיפוט בין העיר הרצליה לבין המועצה האזורית חוף השרון.
 - ההמלצה מונעת הצורך בהענקת הגבול שבין מחוז תל אביב למחוז המרכז.
 - המלצת הוועדה היא, אפוא, כי השטח נשוא חקירתה ישאר בתחום השיפוט של המועצה האזורית חוף השרון.
- 4.2- הוועדה שוכנעה כי ראוי להמשיך ולשמור באזור על קיומה של "ריאה ירוקה", המהווה חוץ פתוח בגבולו של השטח הבנוי של העיר הרצליה מצפון לשכונת נוף ים.
- 4.3- לועדה ניראה כי יש מקום לעודד את פיתוחם של הגן הלאומי המתוכנן במערב של השטח נשוא חקירתה, וכן לעודד את פיתוחם של שטחי נופש וספורט וחופי רחצה לרווחת כל תושבי האזור. כך ישתלב האזור בהתאם למגמות הפיתוח של עיריית הרצליה ביחס לאתרים הארכיאולוגיים בסיידנא עלי ובאפולוניה.
- בהקשר זה נראה לועדה לנכון כי מן הראוי להעתיק את מפעל תע"ש נמקומו הנוכחי הסמוך לחוף הים. המפעל מהווה מיטריד לסביבתו ומכשול בפני פיתוח האזור. (הוועדה מודעת לעובדה שנושא ספציפי זה מטופל במישורים אחרים).
- 4.4- הוועדה ערה לתלונות התושבים המתגוררים בשטח הידוע כשט "ארסוף", החסרים יכולת לשפץ ו/או להרחיב זגוג בניהם, ואינם מקבלים שירותים מוניציפליים ראויים מצידה של המועצה האזורית.
- כמו כן, ערה הוועדה לזרז התלאות אשר עשו ועושים התושבים ובעלי המגרשים בתחום התכנית המפורטת המאושרת חש/5/10 (שינוי לתכנית חש/14).
- הוועדה סבורה כי יש לעשות בגדר המלצותיה את כל הניתן לשיפור המצב בשני אלה.
- 4.5- נוכח האמור בפסקאות 4.1 ו-4.4 דלעיל, אמצה הוועדה עמדה חד משמעית כי יש להנחות ולחייב את המועצה האזורית חוף השרון לעשות בגדר סמכויותיה ותפקידיה את כל הפעולות הדרושות, על מנת:
 - א- לאשר ולהתיר עריכת עבודות שיפוץ, הרחבה ותוספות בניה למבנים הקיימים ב"ארסוף".
 - ב- לתת לאלתר לתושבי "ארסוף" ותושבי "נווה ים" (תוכנית חש/5/10 שירותי חינוך, רוחה, תברואה, דת, בריאות וכו', ברמה זהה לשירותים הניתנים לכל האוכלוסיה בתחום המועצה האזורית.
 - ג- לגרום לכך שפיתוח הקרקעות והמגרשים בתחום תכנית חש/5/10 א' יעשה בפרק זמן קצוב שלא יעלה על שנתיים, דהיינו עד - 1.6.93.

מצ"ב דו"ח ועדת חכים, כנספח 2

48. הוועדה הורתה גם על מינוי ועדת מעקב ליישום ההמלצות, וזאת על מנת לוודא כי אכן המלצותיה מיושמות ולא יישארו על הנייר בלבד.

49. בשנת 1991 מונתה ועדת מעקב לביצוע המלצות ועדת חכים. ועדת המעקב פרסמה את הדו"ח שלה בשנת 1994. כפי שיפורט להלן בהמשך, דו"ח ועדת המעקב הציג כאילו שהמלצות ועדת חכים יושמו, דבר שלא היה מדויק בלשון המעטה, והוועדה גם לא שיקפה את מצב היישוב מבחינת היעדר השירותים מצב שהוא ממשיך לסבול ממנו עד היום.

מצ"ב דו"ח ועדת המעקב, כנספח 3

50. בית המשפט העליון שנדרש גם הוא לעניין במסגרת בג"ץ 5825/96 הרפז יצחק נ' שר הפנים (מיום 16.2.98), שהוגש על ידי בעלי המגרשים בארסוף קדם אשר דרשו מגורמי המדינה לתכנן את המגרשים כדי שיוכלו לממש אותם. במענה לכך, קרא בית המשפט הנכבד לכך שבמסגרת ההליכים התכנוניים העתידיים יינתן מענה למצוקת העותרים- בעלי המגרשים, באומרו:

"האירוע שבגדרו הוקמה ועדת החקירה הוא החלטת הממשלה להעביר מטעמים לאומיים את מפעל תע"ש למקום אחר והעותרים לא הצליחו לשכנענו שהועדה חרגה מהמנדט שניתן לה או שבהחלטתה היא לא היתה רשאית להתחשב בגורם שלשמו התמנתה לרבות ההיבטים הכספיים הקשורים בו. אין צורך לומר שכל זכויותיהם של העותרים שמורות להם כאשר עניינם יבוא לפני רשויות התכנון, בין על דרך של הגשת תכנית מטעמם, הן על דרך של התנגדות, והן בדרכים אחרות. יש לקוות שבשלבם הבאים של הליכי התכנון יוכל גם עניינם של העותרים לבוא על סיפוקו".

מצ"ב פסק הדין בבג"ץ 5825/96, כנספח 4

51. פסק הדין של בית המשפט הנכבד נסמך בין היתר על תצהיר כתוב של ראש המועצה האזורית דאז שבמסגרתו התחייבה המועצה לקדם תוכנית מתאר לתכנון ופיתוח מסיבי של היישוב. בעקבות זאת, קודמה תוכנית מתאר חש/125 לתכנון היישוב אך זו נעצרה בשלב מסוים (בשנת 2004) אחרי שאושרה תוכנית מתאר מחוזית שצבעה בשגגה את שטח היישוב כ-"שמורת נוף" (לימים ייעוד זה בוטל וכיום שטח היישוב מוגדר כשטח בנוי).

הסדרת הישוב נוה ים תוך הצגת היותו הישוב ארסוף!!!

52. כאמור ועדת חכים התייחסה לשני המתחמים, מתחם ארסוף קדם של העותרים ומתחם נוה ים שנמצא מצפון מערב ליישוב ארסוף קדם, כיחידה אחת. שני מתחמים אלה היו שטח עודף מיוחד.
53. בסעיף 4.5(ב) לדו"ח ועדת חכים הנחתה ועדת הגבולות את המועצה האזורית חוף השרון לעשות בגדר סמכויותיה ותפקידיה את כל הפעולות הדרושות על מנת **"לתת לאלתר לתושבי ארסוף ותושבי נוה ים (תכנית חש/5/10 שירותי חינוך רווחה תברואה דת בריאות וכו' ברמה זהה לשירותים הניתנים לכל האוכלוסיה בתחום המועצה האזורית"**.
54. בהמשך ובצורה מפתיעה החלה המועצה האזורית חוף השרון סמוך לשנת 1996 לקדם מול משרד הפנים הליך להקניית מעמד מוניציפלי ליישוב נוה ים. בפועל, בקשת המועצה הייתה רק להסדרת היישוב נוה ים ולא ברור לעותרים מדוע בקשת המועצה הייתה רק לגבי היישוב נוה ים תוך הזנחת עניין היישוב שלהם ארסוף. בכל אופן לא היה מוצדק לנהוג כך ולא היה טעם המצדיק לפנות למשרד הפנים להסדיר את נוה ים ולהותיר את יישוב ארסוף מאחור.
55. המפליא הוא שהמועצה הציגה למשרד הפנים את היישוב נוה ים בשם ארסוף. כלומר, בכל ההתכתבויות של המועצה מול משרד הפנים השם שבו הציגה המועצה את היישוב נוה ים היה "ארסוף".
56. בהקשר זה יצוין כי בשלב מסוים פקידת משרד הפנים שטיפלה בעניין סברה כי השם המוצע ליישוב נוה ים (הוצע ארסוף) עלול לבלבל וביקשה לשנות אותו. אולם, המועצה, בצורה שאינה מובנת לעותרים, התעקשה על השם ארסוף מבלי אפילו להזכיר את היישוב המקורי של העותרים ארסוף ושהדבר עלול להטעות כפי המצב היום.
57. ואם בכך לא סגי, מהחומר שבידי העותרים עולה כי הסדרת מעמדו של היישוב נוה ים לא הייתה במסגרת ועדת גבולות נוספת והחלטה של שר הפנים על שינוי גבולות והפיכת מעמד השטח משטח עודף לשטח שבתחום יישוב מסוים. השינוי נעשה על ידי ועדת שמות, והליך של העלאת היישוב "מעל הקו" במועצה האזורית חוף השרון. מדובר היה בהליך לא ראוי מאחר ועדת שמות אינה מוסמכת ואינה מיועדת להסדיר יישוב לא מוסדר.

מצ"ב הבקשה להסדרת נווה ים והליך הטיפול בה, כנספח 5

58. העותרים יטענו כי מדובר בהטעיה חמורה ובהתנהלות מפלה ושרירותית.

59. עם כל הכבוד השמור לכל אשר עסקו בעניין, נעשה כאן תרגיל חמור למשרד הפנים ולמקבלי ההחלטות. לא זו בלבד שקודם תהליך להסדרת מעמד נה ים ללא היישוב ארסוף, אלא שגם שמו של היישוב ארסוף נגנב והודבק ליישוב נה ים, ונוצר מצב כי יישוב העותרים הוא ארסוף קדם ויישוב נה ים מכונה היום ארסוף.
60. צורם בלבם של העותרים כי דווקא היישוב המקורי הישן ביותר, ארסוף קדם, הופקר ונותר ללא הסדרה עד היום, ואילו היישוב החדש יחסית, נה ים, זכה להסדרה עוד משנת 1996.
61. מטרת העתירה היא אפוא לעשות תיקון עוול היסטורי ועשיית צדק גם אם באיחור רב מאוד.

העתירות הקודמות והגשת בקשות לכינוס ועדת גבולות או את הממשלה

62. בהמשך למאמצים שלהם להביא להסדרת היישוב, הגישו העותרים בשנת 2022 עתירה לבג"ץ ובה ביקשו מבית המשפט העליון להורות לשרת הפנים דאז גב' איילת שקד לבוא וליתן טעם מדוע לא תמנה ועדת חקירת גבולות להסדרת מעמדו של היישוב ארסוף קדם, על דרך סיפוחו לאחד היישובים הקיימים בתחום המועצה האזורית חוף השרון או למי מהיישובים הסמוכים שאינם בתחום המועצה האזורית (בג"ץ 7614/22).

מצ"ב כתב העתירה בבג"ץ 7614/22, כנספח 6

63. ביום 30.5.23 הוגשה תגובה מטעם משרד הפנים ושרת הפנים לעתירה. בתגובתם, הפנו משיבי המדינה לחוזר המנהל הכללי 2020/2 מיום 03.02.2020 "נוהל הגשת בקשה לשינוי תחום שיפוט של רשות מקומית, חלוקת הכנסות, הקמת איגוד ערים מסוג אשכול רשויות מקומיות, שינוי מעמד מוניציפאלי או איחוד רשויות מקומיות" אשר מטרתו בהתאם לכתוב בסעיף 1.4 לאותו נוהל היא "להסדיר את אופן הגשת הבקשות על ידי רשות מקומית לבחינת הוועדה הגיאוגרפית, לעניין שינוי תחום שיפוט, קביעת אזור לחלוקת הכנסות, הקמת איגוד ערים מסוג אשכול רשויות מקומיות, שינוי מעמד מוניציפאלי או איחוד עם רשות מקומית אחרת. הנוהל מתאר את אופן הטיפול והעבודה של משרד הפנים ביחס לתהליך הגשת בקשה של הרשות המקומית ובחינת הבקשה".
64. עוד ציינו משיבי המדינה בתגובתם כי אומנם בנוהל צוין כי הוא נועד להסדיר את אופן הגשת הבקשות על ידי רשות מקומית לבחינת הוועדה הגיאוגרפית, גם גורם אחר שאינו ועדה מקומית יכול להגיש בקשה לשינוי תחום שיפוט ועליו לפעול בהתאם לאותו נוהל.

מצ"ב תשובת משיבי המדינה לעתירה בבג"ץ 7614/22, כנספח 7

65. בהמשך לכך, פנו העותרים לב"כ משיבי המדינה בשאלת הבהרה ולפיה ביקשו לדעת האם הם זכאים להגיש את הבקשה להסדרת היישוב לוועדה הגאוגרפית ומהם המסמכים הנדרשים מהם לצורך קליטת הבקשה והדיון בה בוועדה הגאוגרפית. בתשובתה לפניית העותרים, ענתה ב"כ משיבי המדינה כי העותרים אכן זכאים להגיש את הבקשה להסדרת היישוב לוועדה הגאוגרפית בהתאם לנוהל שפורסם במסגרת חוזר המנהל הכללי 2020/2 מיום 3.2.2020, בהתאמות המתחייבות מן העובדה כי העותרים אינם רשות מקומית.
66. בהמשך לכך, ביום 31.8.23 נתן בית המשפט העליון את פסק דינו בעתירה. בפסקה 23 לפסק הדין נקבע כי:

"בידי העותרים האפשרות לפעול בנדון באמצעות הגשת בקשה מתאימה להקמת ועדת גבולות בהתאם לנוהל; וחזקה כי בקשה זו תידון בלב פתוח ובנפש חפצה, לנוכח הצורך, שלגביו אין מחלוקת, להסדיר את מעמדו המוניציפאלי של ארסוף קדם."

מצ"ב פסק הדין בבג"ץ 7614/22, כנספח 8

67. בהמשך לכך, ביום 27.12.23 הגישו העותרים לוועדה הגאוגרפית במשרד הפנים בקשה לכינוס ועדת גבולות להסדרת היישוב ארסוף קדם. המדובר בבקשה מפורטת מאוד אשר כוללת הסבר רחב אודות העוול היום-יומי שנגרם לתושבי היישוב ארסוף קדם והצורך הדחוף להסדיר את היישוב.

מצ"ב הבקשה לכינוס ועדת גבולות מיום 27.12.23, כנספח 9

68. אחרי הגשת הבקשה התבקשו העותרים להשלים את הבקשה בפרטים ומסמכים נוספים והם אכן עשו זאת ושלחו השלמה לבקשה כבר ביום 9.1.24. ההשלמה כללה פירוט לכל העניינים והנתונים שנדרשו על ידי אגף ועדת הגבולות.

69. מאז, ניהל ב"כ העותרים מעקב מתמיד מול מר יובל קציר מנהל תחום ועדות גיאוגרפיות במשרד הפנים, במהלכו עדכן מר קציר, מעת לעת, כי עבודת המטה של הוועדה הגיאוגרפית הקשורה בבקשה הושלמה והנושא הוצג למנכ"ל משרד הפנים ואף לשר הפנים לקבלת החלטה.

מצ"ב הפניות והתשובות מול מר יובל קציר מהוועדה הגיאוגרפית, כנספח 10

70. במקביל להתכתבות מול הוועדה הגיאוגרפית ואחרי עדכונים כי הנושא הוצג למנכ"ל משרד הפנים ומחכה להחלטה, שלחו העותרים ביום 12.11.24 למר רונן פרץ מנכ"ל משרד הפנים מכתב ובו ביקשו לקבוע פגישה עם כבוד שר הפנים ועם כבוד מנכ"ל משרד הפנים בעניין היישוב ארסוף קדם ולתת לתושבי היישוב לנציגם הרשמי במועצה, העותר מר דניאל מנהיים, הזדמנות להשמיע את דבריהם.

מצ"ב המכתב מיום 12.11.24 למנכ"ל משרד הפנים, כנספח 11

71. ביום 22.1.25 שלחו העותרים מכתב תזכורת למנכ"ל משרד הפנים ובו חזרו על בקשתם לקיים פגישה עם כבוד שר הפנים ועם כבוד מנכ"ל משרד הפנים.

מצ"ב מכתב התזכורת מיום 22.1.25, כנספח 12

72. מאז הגשת הבקשה לכינוס ועדת גבולות, נשלחו מספר בקשות עדכון כדי לדעת היכן עומד הטיפול בבקשה. העדכון האחרון שקיבלו העותרים מטעם מר יובל קציר מנהל תחום ועדות גאוגרפיות במשרד הפנים היה ביום 28.1.25 ובו נכתב כי הנושא הוצג למנכ"ל משרד הפנים ולשר הפנים אך עדיין לא התקבלה החלטה בבקשה.

מצ"ב המענה של מר יובל קציר מיום 28.1.25, כנספח 13

73. ביום 29.1.25 ובעקבות הודעת העדכון מיום 28.1.25, שלחו העותרים מכתב למנכ"ל משרד הפנים ובו הם שבו על בקשתם לאשר את בקשתם לכינוס ועדה גאוגרפית לשם הסדרת מעמד היישוב ארסוף קדם ועל בקשתם לפגוש את כבוד שר הפנים וכבוד מנכ"ל משרד הפנים בטרם קבלת החלטה.

מצ"ב המכתב מיום 29.1.25 למנכ"ל משרד הפנים, כנספח 14

74. יש להדגיש כי במקביל לפניות העותרים למנכ"ל משרד הפנים ולשר הפנים למתן החלטה בבקשה לכינוס ועדת גבולות, פרסם משרד הפנים בחודש יוני 2023 להפתעת התושבים הצעה לביטול צו המועצות המקומיות (מועצה אזורית חוף השרון), התשל"ז 1977 אשר מעגן ומבטיח את זכות תושבי ארסוף קדם לבחור ולהיבחר למועצה האזורית חוף השרון. העותרים שלחו ביום 15.12.24 למשרד הפנים התנגדות להצעה זו ודרשו לבטלה וכי שר הפנים, היושב למתן החלטה על הסדרת היישוב, לא יאמץ את הצו המוצע המבטל את זכות הבחירה של התושבים. למכתב האמור של העותרים לא התקבל מענה.

מצ"ב המכתב של העותרים מיום 15.12.24 בעניין צו הבחירות, כנספח 15

75. חרף הפניות החוזרות של העותרים כמפורט קודם, לא התקבלה החלטה ע"י שר הפנים, ואז נאלצו העותרים להגיש עתירה נוספת לבית המשפט הנכבד בעקבות מחדל המשיבים 1-2.

76. בהמשך, במועד הגשת התגובה לעתירה, הודיעה פרקליטות המדינה על החלטת שר הפנים לא לכנס ועדת גבולות. לאור זאת, מאחר שהעתירה תקפה את המחדל בקבלת החלטה ובעקבות העתירה התקבלה החלטה, ניתן פסק דין אשר במסגרתו הורה בית המשפט הנכבד על מחיקת העתירה כדי שהתושבים יוכלו להתמודד עם ההחלטה החדשה של שר הפנים (פסק הדין מיום 12.5.25 בעתירה בבג"ץ 73915-02-25).

מצ"ב העתירה בבג"ץ 73915-02-25, כנספח

מצ"ב פסק הדין בבג"ץ 73915-02-25, כנספח

77. יצוין, כי במסגרת החלטת שר הפנים הנ"ל, התייחס משרד הפנים לאפשרות הקמת ועד מקומי חדש, כתחליף לאפשרות של שינוי גבולות מוניציפליים וצירוף היישוב ארסוף קדם ליישובים סמוכים. שם נאמר, כי הסמכות להקמה והכרה ביישובים חדשים ועצמאיים מסורה לממשלה, בהתאם להנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1800 מיום 06.12.2004, שכותרתה "נוהל קבלת החלטה בנושא הקמת יישובים חדשים" (להלן: "ההנחיה"), שזו לשונה:

"החלטה על הקמת יישוב חדש היא ענין שבמדיניות, ובעלת השלכות רחבות על היבטים שבאחריות של משרדי ממשלה רבים ושונים, ועל-כן מן הראוי כי תתקבל על-ידי הממשלה, או על-ידי ועדת שרים מטעמה."

מצ"ב תגובת המדינה והחלטת שר הפנים, מסומנים כנספח 16

78. לאור האמור בהחלטת שר הפנים הנ"ל, ועל מנת למצות הליכים בטרם פנייה לבית המשפט הנכבד, פנו העותרים ביום 20.5.25 בכתב לראש הממשלה – ח"כ בנימין נתניהו, על מנת להורות על כינוס הממשלה או ועדת שרים מטעמה, לדיון, לצורך הסדרת מעמדו המוניציפאלי של היישוב ארסוף על ידי הכרה בו כיישוב עצמאי וזאת בהתאם ל-"נוהל קבלת החלטה בנושא הקמת יישובים חדשים" (הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1800 מיום 06.12.2004).

מצ"ב מכתב העותרים מיום 20.5.25, מסומן כנספח 17

79. ביום 21.8.25 התקבל מענה לפנייה מיום 20.5.25 אשר במסגרתו צוין כדלקמן:

"ההחלטה, כך נמסר, נשענת בין היתר על חוות דעת תכנונית שניפק מינהל התכנון אשר נקבע בה כי בהיעדר מהלך תכנוני עתידי לשינוי ייעודי הקרקע (שאינם מאפשרים מגורים) או בהעדר הצדקה תכנונית אחרת, הרי שלא מתקיימת תשתית ברורה המבססת מקצועית את ההצדקה לשינוי גבולות מוניציפליים. לפיכך נמסר לנו כי אם מרשיך מעוניינים ליזום שינוי בנושא, הרי שעליהם לבוא בדברים עם גורמי התכנון הממשלתיים באופן ישיר ולהגיש לעיונם חוות דעת תכנונית מנומקת התומכת בבקשתם."

מצ"ב המענה מיום 21.8.25, מסומן כנספח 18

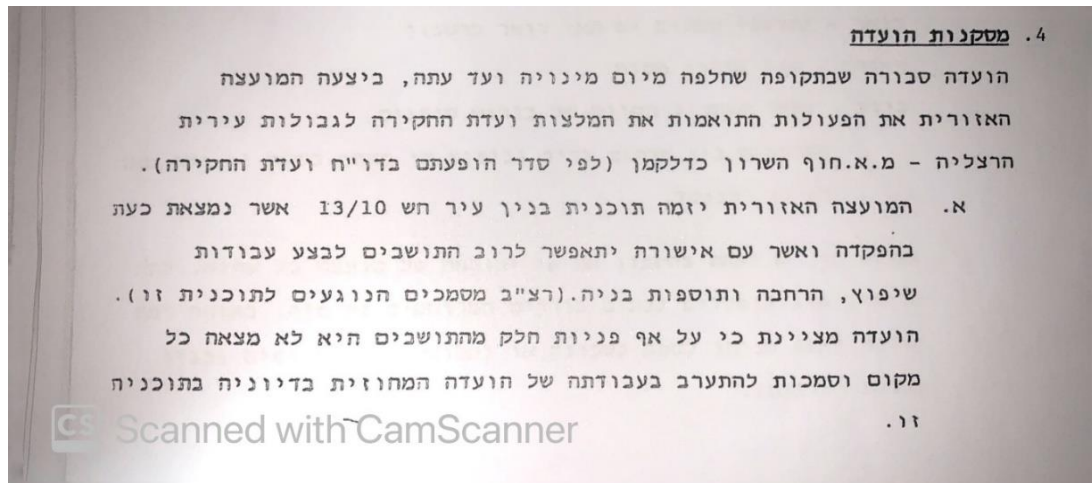
80. ביני לביני, ומשמכתב העותרים מיום 15.12.24 לא זכה למענה, פנו העותרים בשנית ביום 7.7.25 למשרד הפנים בבקשה להימנע מקבלת החלטה על ביטול צו המועצות המקומיות, וזאת עד לקביעת הסדר הקבע של היישוב ארסוף קדם. עד למועד כתיבת שורות אלה, הן המכתב מיום 15.12.24 והן המכתב מיום 7.7.25 טרם זכו למענה מטעם משרד הפנים.

מצ"ב המכתב מיום 7.7.25, מסומן כנספח 19

81. מכאן העתירה דנן.

הפגיעה בזכויות העותרים מהמשך המחדל

82. בשנת 1991 הוקמה ועדת המעקב לפי הוראת ועדת חכים על מנת לוודא כי אכן המלצותיה מיושמות. להלן החלק הרלוונטי מדו"ח ועדת המעקב שפורסם בשנת 1994:

2. התושבים בשטח הנדון מקבלים לדעת הועדה שרותים מוניציפליים ברמה סבירה ובדרך כלל זהה לשרותים הניתנים לכל האוכלוסיה בתחום המועצה האזורית.

כדלקמן :

מים - התושבים חוברו לאחרונה לקו המים של רשפון במסגרת הסדר בין המועצה האזורית ובין רשפון. קו זה בא במקום הבאר הפרטית שסיפקה בעבר את המים לתושבים.

חינוך - קיים הסדר הסעות ילדים של ילדי הבתים כמו זה הקיים לגבי יתר ילדי רשפון והסביבה.

דרכים - הפיתרון המלא ינתן לאחר שיושלם המחלף המתוכנן. במסגרת זאת מתוכנן להתבצע כביש גישה לאזור הבתים הבודדים. בשלב זה הדרך לא סלולה אך נגישה (כורכר) מהמינהרה לאזור הבתים.

קבורה - אין סדור מקומי אלא במסגרת פתרון אזורי הקיים כיום לכל תושבי הסביבה.

אשפה - ישנו הסדר קבוע של פינוי אשפה מכל הבתים 3 פעמים בשבוע.

דואר - לתושבי המקום יש תאי דואר ברשפון.

תאורה - אין פתרון מקומי.

ביוב - נשאר הפתרון הקיים של בורות סופגים.

המרחקים בין הבתים גדול וביצוע קו מאסף בשלב זה יקר מאוד ואינו רלבנטי.

בענין זה יש לקחת בחשבון את אי יכולתה של מועצה כל שהיא, לתת שרותים מוניציפליים לבתים בודדים המרוחקים זה מזה. באותה רמה בדיוק לאלה שניתן לספק לשכונה או לקבוצת בתים רצופים (כגון תאורת רחובות).

Scanned with CamScanner

ג. פיתוח השטחים בתחום תוכנית הש/15/10 א' נמצא כעת העיצומו, הועדה בסיורה האחרון במקום ראתה את העבודות שבוצעו להשלמת ענרת המים והתייעול ובסלילת הדרכים.

בענין זה היה אומנם פיגור של מספר חודשים מעבר למועד אותו קצבה ועדת החקירה (1.6.93) אולם בהתחשב בקשיים אוביקטיביים הנובעים מרבותי הבעלויות בשטח התוכנית, אין הועדה סבורה שיש בפיגור זה כדי להוות גורם אשר ישנה את מסקנותיה.

5. סיכום

הועדה סבורה שהמועצה האזורית עמדה בהתחייבויותיה כפי שדרשה ממנה ועדת החקירה, למרות האחור בביצוע חלק מהמטלות, מה עוד שהעיכוב באישור התוכנית להסדרת הבתים הבודדים (הש - 13/10) נובע מהתנגדויות התושבים עצמם, ולא מיוזמה כל שהיא של המועצה או הועדה לבנין ערים.

Scanned with CamScanner

אנו מודים לכל אלה שהופיעו בפני הועדה ואשר סייעו בכך לעבודתה.

83. מדו"ח ועדת המעקב ניתן להבין שמדובר במחדל מתמשך ביישום המלצות ועדת חכים וועדת גלזר. גם לאחר שנים ממתן דו"ח ועדת חכים, המועצה האזורית חוף השרון עוד לא סיפקה לתושבי ארסוף קדם את שירותי הבסיס שהם זכאים לקבלם, והמצב נמשך עד עתה.

84. יצוין גם כי דו"ח הוועדה אינו מתאר בצורה מלאה את מצב החיים של העותרים ואת הפגיעה בזכויות שלהם.

85. בצל הסחבת וההימנעות מהסדרת היישוב כפי שהומלץ בוועדות הגבולות הקודמות שתוארו לעיל, התושבים עדיין חיים בתנאים ירודים, ומקבלים שירותים מוניציפליים ברמה נמוכה מאוד בלשון המעטה. ולהלן חלק מעיקרי הדברים:

- מען – אין. קשיים: בקבלת משלוחים, אזהקת כוחות חילוץ/ביטחון/רפואה, דיווחי לא אמת לרשויות (תעודות ומסמכים לרשויות, מס הכנסה, מע"מ ומוסדות אחרים). מדובר בבעיה שהולכת ומחמירה מאחר ומערכות משרדי הממשלה וגורמי מנהל רבים הפכו להיות מערכות מקוונות שנותנות שירות רק על בסיס מען מזוהה ברמה המוניציפלית.
- מערכת דרכים – חלקית. כבישים צרים ללא שוליים, אין מדרכות, אין שבילי אופניים (שהובטחו).
- תמרור והגבלת מהירות – אין תמרור, אין במפרים. צמתים מסוכנים.
- תאורה – אין כלל. חושך מסוכן.
- תשתית מים – רעועה. חלקה קו חקלאי זמני בן שלושים שנים. פיצוצים חדשות לבקרים בחיוב התושבים בפחת מים.
- הדרנטיים – שניים (2) בלבד לאורך כביש של 2 ק"מ.
- סביבה - מוזנחת, פסולת בנין, שטח הפקר לשימוש לא מבוקר של השתוללות אופנועי שטח וטרקטורונים. מטרד מסיבות טבע המוניות ורועשות.
- שטח ציבורי – אין כלל.
- שירותים ציבוריים, אין: פעוטון, גן ילדים, ביי"ס, מבנה להתכנסות חוגים, מועדון, ספריה, גן משחקים, מגרש ספורט, בריכת שחיה, מבנה מזכירות, בית כנסת, מכולת וכו'.
- ועדה מקומית ומליאת המועצה לתכנון ובניה – סירובים גורפים למרבית התושבים לכל בניה. לא למגורים. לא לפרנסה. הפעלת אכיפה בריונית. הגיית תכניות פוגעות והגבלת זכויות לעומת שאר תושבי המועצה.
- מחלקה משפטית – ככלל, אינה תומכת בשיפור מצב תכנוני ומוניציפלי של תושבי ארסוף קדם, ומגבה את ההגבלות עליהם.
- ועד מקומי – אין. אין מזכירות ואין סמכויות כפי המואצלות לוועדים ביישובים האחרים לנהל את ענייני הישוב.
- קבורה – אין שום סידור. סירוב יישובי המועצה לתת את השרות.
- חינוך – תושבים מתקשים לעיתים לקבל שיבוץ, כאחרונים בתור. מוגדרים בגיל הרך "ילדי חוץ", והם אחרונים בתור על בסיס מקום פנוי ואם קיים מקום פנוי אז התשלום עבורם הוא ביתר וגבוה מאחרים.
- בחירות לרשות המקומית – קשיים רבים ביישום זכות בסיסית זו. כולל פניה לבג"צ בעניין זה.
- בטחון – בניגוד לכל ישובי המועצה, אין שערים, אין מצלמות אבטחה, הכל פרוץ.

86. בנוסף לאמור, בשל המציאות הקשה הנ"ל, מוצאים התושבים את עצמם כעבריינים בעל כורחם.
87. גם ברמת הבטחון, אין בישוב מקלטים ומרחבי מיגון ציבוריים.
88. הוא הדין לשירותי חירום של כוחות הצלה, שיטור, כאשר היעדר ההגדרה וההכרה בישוב מקשה על העותרים בהסתייעות בכוחות אלה במקרי חירום.
89. עצם המצב שהעותרים מתגוררים בישוב שאינו מוכר על ידי המדינה פוגע בזכותם לכבוד, שהיא זכות יסוד, המוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.
90. הפגיעה היא גם בהיעדר השירותים שהעותרים זכאים להם ככל אזרח אחר במדינה. מדובר בפגיעה חמורה באיכות החיים, בזכות לקיום, לכבוד, למשפחה, לחינוך, לתעסוקה ולפיתוח כלכלי לעתיד היישוב.
91. באשר ליישום המלצת הוועדה לתכנן את השטח ולאפשר בו בניה ושיפוץ, נרשם כי המועצה יזמה את תכנית חש/10/13, והדבר, באותה העת, סיפק את ועדת המעקב. אולם, בפועל תכנית זו לא התקדמה והיא בוטלה.
92. בעניין יובהר כי בשנת 1992 הוגשה תכנית מתאר מס' חש/10/13 שעניינה בין היתר קביעת מעמד סטטוטורי לבתי המגורים הקיימים על פי רשימה, קביעת יעוד קרקע למגורים/חקלאי מיוחד וחלוקה חדשה, לאפשר הרחבת דירות קיימות, קביעת הוראות בנייה בארסוף.
93. התכנית פורסמה להפקדה ביום 8.1.93, התכנית נדונה בועדת המשנה להתנגדויות ביום 13.9.98 והוחלט לשוב ולדון לאחר הגשת התייחסות יזמי התכנית כפי שהתבקשו בהחלטה קודמת של ועדת המשנה להתנגדויות מיום 28.1.96. התייחסות כנדרש לא התקבלה בוועדה המחוזית. מכתב תזכורת ליזם נשלח ביוני 2013. ביום 3.8.15 החליטה הוועדה המחוזית על מינוי ועדה להשלמת תכנית.
94. ביום 18.10.15 התקיימה ועדה להשלמת תכנית. בישיבה זו הוחלט ש"לאור אי קידום התכנית על ידי יזם התכנית, התכנית מבוטלת. ככל שתוך 14 יום יוגשו השגות על החלטה זו הן תבואנה לדיון". בעקבות החלטה זו הוגש על ידי מהנדס הוועדה המקומית חוות דעת בבקשה לדון בתכנית.
95. ביום 30.11.15 התקבלה פניה ממהנדס הוועדה המקומית חוף השרון לפיה הוועדה המקומית מבקשת ארכה של כ-3 חודשים על מנת להשלים את הנדרש בועדת המשנה להתנגדויות.
96. בדיון של הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז המרכז (הוועדה להשלמת תכנית) שנערך ביום 6.3.16 החליטה הוועדה לדחות את התוכנית בטענה לשינוי נסיבות כביכול.

מצ"ב חומר התוכנית וההחלטות בעניינה, כנספח 20

97. לאור העובדה שהתכנית הנדונה בוטלה, קמה חובה למנות ועדת חקירה סופית לקביעת המעמד של התושבים בארסוף קדם.
98. יודגש גם כי במסגרת התכנית האסטרטגית למועצה האזורית חוף השרון משנת 2015, נקבע כי אחת המטרות של התכנית היא הסדרת מעמד הישוב ארסוף. נקבע בתכנית כי לעניין זה חשיבות רבה.

מצ"ב חלק ארסוף קדם בתוכנית האסטרטגית משנת 2015, כנספח 21

טענות העותרים

99. כיום, עומדות שתי חלופות לצורך הסדרת מעמדו של היישוב. האחת, שינוי גבולותיו של היישוב על ידי צירופו לאחד מהיישובים הסמוכים בעלי מעמד מוניציפלי מוסדר, דבר אשר בסמכות המשיבים 1-2;

והשנייה, הכרה בו כיישוב עצמאי, דבר אשר דורש קבלת החלטה על ידי הממשלה או ועדת שרים מטעמה, קרי בסמכות המשיבים 3-4.

100. להלן יתייחסו העותרים לכל אחת מן החלופות, ויפרטו את הצעדים שננקטו על ידם לצורך מיצוי ההליכים. בסופו של יום, משההליכים האמורים העלו חרס והעותרים נותרו בפני שוקת שבורה, לא נותר בידיהם אלא לפנות לבית המשפט הנכבד בעתירה דנן, על מנת שיינתן הסעד הראוי שיביא קץ לפגיעה המתמשכת בזכויותיהם ולסבלם היומיומי שאינו ניתן לתיאור במילים.

סמכות שר הפנים למינוי ועדת חקירת גבולות

101. סמכותו של שר הפנים להרחיב או לשנות את תחומה של עירייה מעוגנת בסעיף 8 לפקודת העיריות [נוסח חדש] (להלן: "פקודת העיריות"), הקובע כך:

"ראה השר, כי רצוי הוא לשנות תחומה של עיריה פלונית, כפי שהוא מתואר בתוספת הראשונה או כפי שהוכרז על ידי השר מכוח סעיף 3, להרחיבו או לצמצמו – אם משום שזו משאלתם של רוב בני העיר ואם מסיבה אחרת – רשאי הוא לצוות על עריכת חקירה בדבר תחום העיריה על ידי ועדת חקירה, בהתחשב עם כל מפעל או פיתוח המבוצעים על ידי העיריה, ולאחר עיון בתסקיר של הוועדה רשאי הוא, לפי שיקול דעתו, לשנות דרך אכרזה את התחום, להרחיבו או לצמצמו."

102. סמכות זו יפה גם לשטחן של מועצות מקומיות, מכוח פקודת המועצות המקומיות [נוסח חדש] (להלן: "פקודת המועצות המקומיות"). בהקשר זה יוטעם, כי סמכות זו הייתה נתונה לשר הפנים אף בטרם עוגנה בפקודת העיריות, מכוחו של סעיף 15 לחוק הפרשנות, תשמ"א-1981 (להלן: "החוק הפרשנות") [בג"ץ 5139/92 סאמי יונס סעאידה נ' שר הפנים - ירושלים (פורסם בנבו, 13.12.1993), פסקאות 5-6 לפסק דינו של כב' השופט לוי].

103. בבואו להפעיל סמכותו, ובהתאם להוראות סעיף 8 לפקודת העיריות הנ"ל, מנכ"ל משרד הפנים מכוח הסמכות שהואצלה לו, אשר לפתחו מונחת בקשה לשינוי שטחים (או כבענייננו, בקשה לכינוס ועדת גבולות) מורה על כינונה של ועדת חקירה, ככל שרואה בכך טעם.

104. חוות דעתה של ועדת החקירה מוגשת למנכ"ל משרד הפנים, והלה מגבש המלצתו האם להיעתר לבקשה או לאו, ולאחר מכן מעביר המלצתו יחד עם דו"ח הוועדה להחלטתו של שר הפנים.

105. כאמור לעיל, בענייננו, הוגשה בקשה לכינוס ועדת גבולות אך היא נדחתה.

106. מן האמור יוצא, כי הפקודה מקנה לשר סמכות שברשות להיעתר לבקשה לשינוי תחום.

107. בהקשר זה יובהר, למען הזהירות, כי העותרים אינם מבקשים מבית המשפט הנכבד להחליף את שיקול דעת שר הפנים בשיקול דעתו שלו, אלא מבקשים כי שר הפנים יקבל את הבקשה ויורה על כינוס ועדת גבולות בהקדם וללא דיחוי.

108. לעניין זה, יפנו העותרים לבג"ץ 2159/97 מועצה אזורית חוף אשקלון נ' שר הפנים, נב(1) 75, 84 (1998), בו עמד בית משפט נכבד זה על חשיבותו של דו"ח החקירה ומשקלו במניין השיקולים שמפעיל השר בהכרעתו בבקשה:

"אכן, נכון הדבר כי הדין וחשבון של ועדת חקירה הינו הבסיס לשיקול-הדעת של שר הפנים כאשר הוא בא להחליט אם לשנות את תחומה של עירייה. חובה עליו לייחס לדין וחשבון משקל רב, והוא רשאי, לפי שיקול-דעתו, לייחס לו אף משקל מכריע. אולם, כפי שסעיף 8 לפקודת העיריות [נוסח חדש] קובע, בידי השר נתון שיקול-דעת בשאלה אם לאמץ את ההמלצות של

ועדת החקירה, כולן או מקצתן, ואם לאו... עם זאת, כמובן, תנאי הוא שהשר יפעיל את שיקול-דעתו בהתאם לכללים המחייבים כל רשות מינהלית בהפעלת שיקול-הדעת שהחוק הקנה לה. לפיכך השאלה היא, אם שר הפנים ביסס את החלטתו על שיקולים ענייניים בלבד, ואם איזן כראוי בין שיקולים אלה.

מה הם השיקולים הענייניים בשאלה אם לשנות את תחומה של עירייה? חלק מן השיקולים הענייניים נקבעו בלשון מפורשת בסעיף 8 לפקודת העיריות [נוסח חדש]: משאלתם של רוב בני העיר וביצוע מפעלים או פיתוח על-ידי העירייה. אך לאלה מצטרפים שיקולים אחרים, ובהם שיקולים גאוגרפיים, דמוגרפיים, סוציולוגיים, כלכליים ועוד, לפי הנסיבות של כל מקרה... שיקולים כאלה, בהתאמה הנדרשת, חלים גם בשאלה אם לשנות את תחומה של מועצה מקומית."

דברים דומים נקבעו בבבג"ץ 6747/05 המועצה המקומית תל שבע נ' שר הפנים (פורסם בנבו, 29.07.2008), פס' 7 לפסק דינו של כב' השופט פוגלמן.

109. על-כן, אם שר הפנים מפעיל את שיקול דעתו תוך שרירותיות במטרה להתנער מאחריות ולא לפעול להסדרת מעמדו המוניציפאלי של היישוב, אזי אין מנוס אלא לפנות לבית המשפט הנכבד כדי לשים קץ לסבלם של התושבים.

הצידוק בכינוס ועדת גבולות

110. נקבע בוועדת גבולות חכים שבמידה והמצב הקיים יימשך שנתיים יהיה מקום להקים ועדת גבולות נסופת. בעניין נקבע בסעיף 4.8 לדו"ח הוועדה כי:

"במקרה של דין וחשבון שלילי מטעם ועדת המעקב, במהלך ו/או בתום תקופת השנתי, ממליצה ועדת החקירה למנות ועדת גבולות נוספת על פי פקודת העיריות לצורך בחינה מחודשת של הנושא כולו."

111. כאמור, העותרים יטענו כי הדו"ח של ועדת המעקב לא היה תקין ולא שיקף את מצב יישום ההמלצות אל נכונה. כך או כך, המצב הנוכחי העגום נמשך מאז ועד היום, כלומר עברו לא רק שנתיים לפי סעיף 4.8 לדו"ח הוועדה אלא יותר מ-30 שנים והמצב העגום על כנו. מחמת זאת, קמה החובה למנות ועדת חקירה נוספת שתכריע את העניין אחת ולתמיד.

112. כבר 33 שנה והיישוב ארסוף קדם זועק להסדרה, 33 שנה ותושבי ארסוף קדם חיים בלי שירותים מוניציפליים בסיסיים. עיכוב של 33 שנה בהסדרת מעמד היישוב ארסוף קדם משמעו שהרשות חרגה מכל אמת מידה לזמן הסביר.

113. חשוב לציין בהקשר זה את קביעת בית המשפט הנכבד בעתירה הקודמת (בג"ץ 7614/22):

"בידי העותרים האפשרות לפעול בנדון באמצעות הגשת בקשה מתאימה להקמת ועדת גבולות בהתאם לנוהל; וחזקה כי בקשה זו תידון בלב פתוח ובנפש חפצה, לנוכח הצורך, שלגביו אין מחלוקת, להסדיר את מעמדו המוניציפאלי של ארסוף קדם."

114. במילים אחרות, דרישת העותרים להקמת ועדת חקירה היא יישום לאותו סעיף 4.6 לדו"ח הוועדה לעיל.

115. מעבר לכך, הצידוק בהקמת ועדת גבולות שתסדיר את מעמד היישוב, נובעת מהפגיעה היום יומית המתמשכת בעותרים מחמת היעדר הסדרה למקום כפי שפורט לעיל. אין זה צודק ואין זה סביר

להותיר את הסחבת ולכפות על העותרים להמשיך ולחיות בתנאים הנוכחיים ללא מעמד, ללא הסדרה, ומחמת כך קם צידוק נוסף להקמת הוועדה ולהסדרת מעמד הישוב.

סמכות המשיבים 3-4 להורות על הכרה ביישוב חדש

116. סמכות המשיבים 3-4 להורות על הקמה והכרה ביישוב חדש, מעוגנת ב-"נוהל קבלת החלטה בנושא הקמת יישובים חדשים" (הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1800 מיום 06.12.2004) (להלן: "הנוהל").

מצ"ב הנוהל, מסומן כנספח 22

117. הן בנוהל והן בפסיקה הוכרה סמכותה של הממשלה להכיר ביישוב כיישוב חדש ועצמאי. יחד עם זאת, נקבע כי החלטת הממשלה נועדה להיות כללית בלבד, ואינה באה להחליף את שיקול דעתן המקצועי של מוסדות התכנון. לפיכך, נקבע כי החלטת הממשלה מהווה שלב ראשוני ופתח להנעת הליך ההכרה ביישוב כיישוב עצמאי, אך אינה מהווה תחליף להליך התכנוני הנדרש. במילים פשוטות, הצעד הראשון שצריך להתקבל על מנת להתחיל בתהליך הכרה כאמור, הוא מתן החלטה ע"י הממשלה.

118. יפים בעניין זה קביעות בית המשפט הנכבד בע"מ 8354/04 **האגודה לסיוע והגנה על זכויות הבדואים בישראל נ' המועצה הארצית לתכנון ובניה ועדת המשנה לערעורים** (נבו 25.1.2006) (להלן: "עניין האגודה לסיוע והגנה") כדלקמן:

"לעניין הסמכות של הממשלה להחליט על הקמתו של יישוב חדש, יש להדגיש תחילה, שהקמתם של יישובים חדשים, אינו רק נושא שבתחום התכנון והבניה. להחלטה על הקמת יישוב חדש, היבטים רבים נוספים. כפי שמציינים המשיבים 1-3 בסיכומיהם לפנינו ובתשובתם שהגישו בפני בית המשפט קמא, **"הקמת יישוב חדש אינה תוצר תכנוני גרידא, אלא מחייב הוא החלטת ממשלה, כמקור ראשון להנעת המנגנון הגדול הכרוך בו"**, כאשר ההיבטים התכנוניים הנוגעים להקמת יישוב חדש, הנם רק חלק אחד ממכלול, ביניהם היבטים חברתיים דמוגרפיים וביטחוניים. מעבר לאלו, הקמת יישוב חדש מחייבת, בראש ובראשונה, הקצאת משאבים רבים: קרקע, מימון, הקמת תשתיות, הקמת מבני ציבור, סלילת דרכי גישה, מתיחת קווי מים, קווי חשמל, הקצאת משאבים למימון עובדי ציבור ועוד. כל אלו דורשים התגייסות של משרדי ממשלה רבים, והם מחייבים, על כן, החלטת ממשלה. באמצעות תכנית בלבד, לא ניתן להקים יישוב, וללא השקעת המשאבים הנדרשת, כל תכנון יישאר על המפה בלבד בלי יכולת לממשו. בכל ההיבטים האמורים, מוסמכת הממשלה לפעול מכוח הסמכות השירות המוקנית לה בסעיף 27 לחוק יסוד: הממשלה המסמיק את הממשלה לעשות בשם המדינה, בכפוף לכל דין, כל פעולה שעשייתה אינה מוטלת בדין על רשות אחרת.

....

מהעבר האחר, להקמתו של יישוב חדש גם היבט תכנוני מובהק. גם בתחום זה מוקנית לממשלה סמכות, שכן בידי הממשלה סמכות התכנון העליונה, בהיותה הגוף המוסמך לאשר תכניות מתאר ארציות המוגשות לה על-ידי המועצה הארצית לתכנון ולבניה. עם זאת, החלטת הממשלה על הקמת יישוב חדש צריך שתהא מעוגנת, בהיבט התכנוני, בתכניות המתאר החלות על השטח, בראש ובראשונה בתכנית המתאר הארצית, שלפי סעיף 49(7) לחוק התכנון והבניה צריך שתקבע, בין היתר, את "מיקומם וגדלם של יישובים חדשים ומקומם של יישובים, סוגיהם וגדלם", כאשר תכניות מיתאר מחוזית ומקומית יכול שתקבענה את הפרטים הדרושים לביצוע תכנית המיתאר הארצית ומימושה"

119. על-כן, לאור האמור בהחלטת שר הפנים (צורפה כנספח 16 לעתירה זו), ובהתאם לאמור בנוהל הנ"ל, פנו העותרים ביום 20.5.25 למשיב 3, ראש הממשלה, בבקשה לכנס את הממשלה או ועדת שרים מטעמה לצורך הכרה בארסוף קדם כיישוב עצמאי.

120. ביום 21.8.25 התקבל מענה לפניית העותרים מיום 20.5.25, ובו נמסר בין היתר, בהתייחס להחלטת שר הפנים, כדלקמן:

"נושא מעמדם של יישובים והסדרתם אינו נמצא תחת תחום טיפולו של משרד ראש הממשלה. עם זאת, לאחר קבלת מכתבך פנינו לגורמים הרלוונטיים במשרד הפנים בבקשה לקבל את התייחסותם לבקשתך שבמכתב.

....

ההחלטה, כך נמסר, נשענת בין היתר על חוות דעת תכנונית שניפק מינהל התכנון אשר נקבע בה כי בהיעדר מהלך תכנוני עתידי לשינוי ייעודי הקרקע (שאינם מאפשרים מגורים) או בהעדר הצדקה תכנונית אחרת, הרי שלא מתקיימת תשתית ברורה המבססת מקצועית את ההצדקה לשינויי גבולות מוניציפליים. לפיכך נמסר לנו כי אם מרשיך מעוניינים ליזום שינוי בנושא, הרי שעליהם לבוא בדברים עם גורמי התכנון הממשלתיים באופן ישיר ולהגיש לעיונם חוות דעת תכנונית מנומקת התומכת בבקשתם."

121. מעיון במענה האמור עולה תמונה תמוהה, המלמדת על ניסיון של המשיבים להתנער מאחריותם.

122. כאמור, הסמכות להכיר ביישוב חדש (עצמאי) נתונה לממשלה, והיא רשאית לשם כך לכנס ועדת שרים מטעמה. מכאן ברור כי ענייננו מצוי בליבת סמכויותיו של ראש הממשלה ומשרדו. על-כן, הצגת הדברים במענה הנ"ל כאילו עניינם של העותרים אינו בסמכות משרד ראש הממשלה אינה רק שגויה אלא מהווה ניסיון להתחמק מסמכות ולהטעות את העותרים באשר לגורם המוסמך לדון בפנייתם.

123. בסעיף 5(א) לחוק-יסוד: הממשלה נקבע כדלקמן:

"הממשלה מורכבת מראש הממשלה ומשרים אחרים."

124. בנוסף, לעניין קביעת סדר יומה של הממשלה יפנו העותרים לסעיף 31 לחוק-יסוד: הממשלה, ולדבריו של פרופ' יצחק זמיר בספרו **הסמכות המינהלית**, כרך א - המינהל הציבורי (מהדורה שנייה מורחבת, 2010) כדלקמן:

"תקנון הממשלה שנקבע מכוח סעיף 31(ו) לחוק-יסוד: הממשלה, נותן בידי ראש הממשלה מידה רבה של שליטה על סדר היום של הממשלה. וחשוב מכל, המעמד הפוליטי שלו, ובייחוד המעמד שלו כראש המפלגה הגדולה ביותר בממשלה ובכנסת, נותנים בידי כוח רב. למעשה, הניסיון המצטבר של מדינת ישראל מאז הקמתה מלמד כי ראש הממשלה כוחו עמו לנהל את הממשלה במידה רבה לפי רצונו."

125. על-כן, וודאי ובוודאי כי לראש הממשלה ומשרדו הסמכות לדון פניית העותרים ולהחליט על כינוס הממשלה או ועדת שרים מטעמה לצורך הכרה ביישוב עצמאי חדש.

126. בנוסף, מעיון במענה שהתקבל מטעם משרד ראש הממשלה עולה, כי מדובר בניסיון להתחמק מאחריות ולהעביר את הנטל אל כתפי משרד הפנים. הצגת מצג שלפיו על העותרים ליזום הגשת תכנית/חוות דעת תכנונית עוד בטרם תתקבל החלטה סופית בעניינם, היא מטעה ואף מצביעה על דפוס פעולה לקוי. כך למשל, מעיון בעניין האגודה לסיוע והגנה ועמדת המדינה שם, לפיה "הקמת יישוב חדש אינה תוצר תכנוני גרידא, אלא מחייבת החלטה ממשלה, כמקור ראשון להנעת המנגנון הגדול הכרוך בכך, כאשר ההיבטים התכנוניים הנוגעים להקמת יישוב חדש אינם אלא חלק אחד מן המכלול", עולה בבירור כי

הצעד הראשון בדרך להכרה ביישוב עצמאי חדש הוא קבלת החלטת ממשלה, ולא הגשת תכנית/חוות דעת תכנונית מצד התושבים.

המדינה פועלת בשירותיות ותוך אפליית וקיפוח תושבי ארסוף קדם לרעה ללא הצדק סביר

127. בשנת 2022 הגישה המועצה האזורית חוף השרון, שבתחומה מצוי ארסוף קדם, לוועדה המחוזית לתכנון ובניה, תכנית מתאר כוללנית.

128. לצורך הכנת התכנית והגשתה, ערכה המועצה האזורית בשיתוף מינהל התכנון "דו"ח מצב קיים" שעניינו סקירת יישובי המועצה.

129. בפרק המבוא בדו"ח הנ"ל צוין כי "המועצה האזורית חוף השרון ומנהל התכנון חברו להכנת תכנית מתאר כוללנית לתחום המועצה האזורית, שתחליף את תכנית המתאר המקומית המאושרת חש/2/10 שקיבלה תוקף בשנת 1970". עוד צוין, כי "בתחום המועצה מתגוררים כ- 14,900 תושבים (נתוני למ"ס 2016) והיא כוללת 14 ישובים (6 מושבים, 5 קיבוצים, שני ישובים קהילתיים וישוב ללא מעמד- ארסוף קדם)".

130. להלן תמונה מהדו"ח הנ"ל אשר מציגה את 14 הישובים שבתחום המועצה :

131. בעמוד 172 לדו"ח הנ"ל צוין כדלקמן :

ב 1935 יזמה חברת "הכשרה" הקמת מספר יישובים ובתוכם ארסוף המכונה היום "ארסוף קדם".

כיום הישוב ארסוף קדם אינו מוכר באופן רשמי ע"י משרד הפנים. בישוב כיום מתגוררים כיום כ- 100 תושבים ב-40 יחידות דיור. לאורך השנים כאשר קודמו תכניות שונות לאזור, נפל הישוב בין הכיסאות ולא קיבל את ההתייחסות הנדרשת בתכניות השונות.

132. כאמור, הבנייה הקיימת בארסוף קדם מצויה על קרקעות פרטיות, ועל כן אין מדובר בקרקעות מדינה. אולם, תכנית המתאר הכוללת מבקשת לשנות את ייעוד השטחים לשטחים חקלאיים, כך שהותרת היישוב ללא הכרה מביאה למצב אבסורדי, בו תושבי ארסוף קדם ייחשבו לעברייני בנייה בעל כורחם. שרירותיות זו מתחדדת לנוכח עמדות המדינה, כפי שפורטו לעיל, המלמדות על התנערות מאחריות ואי מתן מענה ענייני לפניית התושבים. לכך מצטרפת העובדה כי במועצה האזורית חוף השרון קיימים 14 יישובים, כאשר 13 מהם מוסדרים ורק ארסוף קדם נותר מחוץ למסגרת ההסדרה ותושביו נאלצים לסבול מדי יום עקב כך.

133. לא אחת עמד בית משפט נכבד זה על חובת המדינה לפעול תוך שוויון וללא אפליה. יפים בעניין זה קביעות בית המשפט הנכבד בבג"ץ 7487/21 **עיריית לוד נ' ממשלת ישראל** (נבו 21.12.2021) כדלקמן:

"ואכן, עיקרון השוויון מחייב כל גוף ציבורי במדינה, והוא חל בראש ובראשונה על הקצאת משאבים של המדינה."

ראו גם:

"הרשות המינהלית, אף הממשלה בכלל זה, חייבת לנהוג שוויון בהחלטותיה ובפעולותיה..משמעות חובה זו היא שהממשלה אסורה בהתייחסות שונה לשווים. התייחסות כזו היא הפליה." (בג"ץ 6975/04 **המועצה האזורית חוף עזה נ' ממשלת ישראל**, נט(2) 817 (2005))

134. עוד יצוין, כי בית המשפט הנכבד עמד לא אחת על חשיבות עידוד החלש ועל כך שבמקרים מסוימים אף יש חובה לנהוג בחוסר שוויון על מנת להעמיד את החלש על רמה שווה עם רעהו. ראו קביעות בית המשפט הנכבד בבג"ץ 528/88 **אליעזר אביטן נ' מינהל מקרקעי ישראל**, מג(4) 297 (1989) כדלקמן:

"עקרון השוויון בא לשרת מטרה של השגת תוצאה צודקת. לא השוויון ה"טכני" או "הפורמאלי" הוא הראוי להגנה, אלא השוויון המהותי, דהיינו השוויון בין שווים. בני האדם, או קבוצות בני אדם, שונים לא אחת זה מזה או זו מזו בתנאיהם, בתכונותיהם ובצורכיהם, ולעתים יש צורך להפלות בין מי שאינם שווים כדי להגן על החלש או הנזקק לעודדו ולקדמו."

135. לאור האמור לעיל, ובהתחשב בכך שתושבי ארסוף קדם מצויים במעמד נחות ביחס ליתר היישובים שבתחום המועצה האזורית וזאת עקב אי הכללתם בהליכי ההסדרה מהם נהנו 13 היישובים האחרים, מתחייבת המסקנה כי דווקא בעניינם תנהג המדינה באי שוויון, על מנת להשוות את מצבם למצב שאר היישובים, ולשים קץ לעוול שנגרם לתושבים.

ההחלטה בבקשת העותרים לכינוס ועדת גבולות ניתנה בניגוד לעקרון חוקיות המינהל ותוך חריגה מסמכות

136. בהתאם לעקרונות המשפט המנהלי ולהלכה הפסוקה, רשות מנהלית מוסמכת לפעול אך ורק בגדרי הסמכות שהוענקה לה בדין – בין אם במפורש ובין אם מכוח הסמכה משתמעת – לרבות מכוח חוקים, תקנות, נהלים מחייבים, ועוד.

137. פעולה שמבוצעת בחריגה מסמכות, דינה להתבטל בהיותה נעדרת תוקף משפטי.

138. על חשיבותו של עקרון חוקיות המינהל ועל ההשלכות של החלטת רשות אשר ניתנה בניגוד לעיקרון זה עמד בית המשפט העליון בבג"ץ 1405/14 **פרופ' שמעון סלון נ' המשנה למנכ"ל משרד הבריאות** (נבו 7.8.2014) כדלקמן:

"עיקרון חוקיות המינהל אינו דורש כי כל פעולה ופעולה של הרשות המינהלית תהיה מעוגנת בהסמכה שנקבעה במפורש בחוק עצמו. די בכך שהסמכות תקבע בתקנות שהותקנו מכוח חוק, ובלבד שתקנות אלה אינן חורגות מגדר הסמכות שהוקנתה

לרשות המינהלית בחוק המסמך (זמיר, עמודים 76-77). **פעולה ללא סמכות נחשבת לפגם החמור ביותר בפעולה מינהלית** (דפנה ברק-ארז המשפט המינהלי כרך ב 797 (2010) (להלן: ברק-ארז)). **ככלל, מעשה בחוסר סמכות (ultra vires) – בטל מעיקרו**

ראו גם:

"כלל יסוד במשפט המינהלי ובשיטתו המשפטית הינו כי הרשות המינהלית רשאית לפעול רק בתוך דל"ת אמות הסמכות שהוקנתה לה בחוק, והיא אינה מורשית לבצע פעולה שהיא לא הוסמכה במפורש לעשותה (ראו בג"צ 7455/05 הפורום המשפטי למען א"י נ' ממשלת ישראל, פ"ד נט(2) 905, 910 (2005); בג"צ 2887/04 אבו מדיגס נ' מינהל מקרקעי ישראל, סעיף 9 לפסק דינה של השופטת ע' ארבל (לא פורסם, 15.4.07); בג"צ 7186/06 מלינובסקי נ' עיריית חולון, סעיף ל"ט לפסק דינו של השופט א' רובינשטיין (לא פורסם, 29.12.09); יצחק זמיר הסמכות המינהלית 74-80 (להלן: זמיר); דפנה ברק-ארז משפט מינהלי 97 ואילך (2010)) (להלן: ברק-ארז)). **אכן, בעוד הפרט "חופשי לעשות ככל שתאבה נפשו, כל עוד לא נכבלו ידיו על-ידי הדין (...)** **עיקרון הפוך חל על הרשות המינהלית: לגביה מה שלא הותר הוא בבחינת אסור"** (בג"ץ 6824/07 ד"ר עאדל מנאע נ' רשות המסים, סד(2) 479 (2010))

139. זאת ועוד, יודגש, כי בית המשפט העליון עמד על חשיבות השמירה על עקרון חוקיות המינהל, במיוחד כאשר מדובר בהחלטת רשות שיש בכוחה לפגוע בזכות יסוד של הפרט. יפים בעניין זה קביעות בית המשפט העליון בע"א 7368/06 **דירות יוקרה בע"מ נ' ראש עיריית יבנה, מר צבי גוב-ארי** (נבו 27.6.2011) כדלקמן:

"עקרון חוקיות המינהל מחייב הקפדה מיוחדת בכל הנוגע לפעולות העלולות לפגוע בזכות יסוד של הפרט..פעולה של רשות הפוגעת בזכות יסוד טעונה הסמכה חוקית מפורשת. כך היה הדין מקדמת דנא ... כך הוא הדין היום, לאור הוראות חוקי היסוד המגדירים את זכויות היסוד של האדם"

140. בענייננו, בהמשך להצהרת המדינה במסגרת העתירה שהוגשה בשנת 2022 כאמור, העותרים פנו ביום 27.12.23 לשר הפנים בבקשה לכינוס ועדת גבולות, וזאת בהתאם לסמכותו הקבועה בסעיף 8 לפקודת העיריות:

"8. ראה השר, כי רצוי הוא לשנות תחומה של עיריה פלונית, כפי שהוא מתואר בתוספת הראשונה או כפי שהוכרז על ידי השר מכוח סעיף 3, להרחיבו או לצמצמו – אם משום שזו משאלתם של רוב בני העיר ואם מסיבה אחרת – רשאי הוא לצוות על עריכת חקירה בדבר תחום העיריה על ידי ועדת חקירה, בהתחשב עם כל מפעל או פיתוח המבוצעים על ידי העיריה, ולאחר עיון בתסקיר של הועדה רשאי הוא, לפי שיקול דעתו, לשנות דרך אכרזה את התחום, להרחיבו או לצמצמו."

141. במהלך פרק זמן של כשנה וחצי, בו לא ניתנה כל החלטה בבקשת העותרים, פנו העותרים מספר פעמים למשרד הפנים על מנת לברר היכן עניינם עומד, ובמענה לפנייתיהם נמסר להם שוב ושוב ממר' יובל קציר, המשמש כמנהל תחום הוועדות הגיאוגרפיות במשרד הפנים, כי בקשתם הועברה לעיונם של מנכ"ל המשרד ולשר הפנים לצורך קבלת החלטה בה.

142. על אף ההבטחות החוזרות כי הבקשה מונחת על שולחנותיהם של מנכ"ל משרד הפנים ושר הפנים לשם הכרעה בה, ניתנה ביום 3.4.25, לאחר חלוף כשנה וחצי ממועד הגשת הבקשה, החלטה בלתי סבירה, החתומה על ידי מר' יפתח סומך, מנהל אגף בכיר לתכנון מוניציפלי במשרד הפנים, אשר כלל לא הוזכר כגורם המוסמך להכריע בבקשה ואף לא הוצג כל כתב הסמכה מטעם שר הפנים אשר מסמך אותו לקבל

החלטה כאמור, וזאת בניגוד להוראות סעיף 8 לפקודת העיריות, אשר מסמיך את שר הפנים לקבל החלטות בעניין זה.

143. מהאמור לעיל עולה, כי במשך כשנה וחצי הציג משרד הפנים מצגים כוזבים לעותרים, תוך מתן הבטחות חוזרות ונשנות כי בקשתם מונחת בפני מנכ"ל המשרד ושר הפנים לשם הכרעה, אולם בסופו של יום התברר כי הבטחות אלה לא היו אלא הבטחות סרק, וזאת שעה שההחלטה שהתקבלה הייתה חתומה על ידי גורם אחר שלא הוצג כי הוסמך לכך. התנהלות זו מהווה פגיעה בוטה בעקרון ההגינות המנהלית ובאמון הציבור, והיא אף פוגעת בהסתמכותם הלגיטימית של תושבי ארסוף קדם על דברי נציגי משרד הפנים, דבר אשר מלמד על זלזול המדינה בעוול ההיסטורי שתושבי ארסוף קדם סובלים ממנו מזה כ- 75 שנה ולהתיש ולייאש את התושבים.

שימוש בתכנון כחסם להסדרת היישוב ארסוף קדם

144. כפי שפורט לעיל, לאורך כל ההליכים שנקטו העותרים לשם הסדרת מעמדו של היישוב, ועל אף המלצותיהן של ועדות הגבולות שהתכנסו, וחרף קביעת בית המשפט העליון בהחלטתו מיום 31.8.23, לפיה אין מחלוקת כי יש להסדיר את מעמדו המוניציפאלי של היישוב ארסוף קדם, המשיבים ממשיכים להתנער מאחריותם למציאת פתרון למצוקתם של תושבי היישוב. כך, שר הפנים מפנה את העותרים לבחון את האפשרות להכרה באמצעות הממשלה, בעוד הממשלה מפנה את העותרים בחזרה להחלטת שר הפנים. במילים פשוטות אך כואבות – כל רשות מגלגלת את "התפוח הלוהט" הקרוי ארסוף קדם לרשות אחרת, והעותרים נאלצים להמשיך לחיות במעגל שוטה חסר קץ.

145. עיינו הרואות, המשיבים ממאנים למצוא פתרון להסדרת מעמדו המוניציפאלי של היישוב ארסוף קדם, בטענה, לא הוגנת ולא סבירה בנסיבות העניין, לפיה "בהיעדר מהלך תכנוני עתידי לשינוי ייעודי הקרקע או בהעדר הצדקה תכנונית אחרת, הרי שלא מתקיימת תשתית ברורה המבססת מקצועית את ההצדקה לשינוי גבולות מוניציפאליים". (ראה נספח 18 לעתירה)

146. מהאמור עולה, כי המשיבים מנצלים את הליכי התכנון כדי להציב מחסום בפני הסדרת היישוב ארסוף קדם, וזאת באופן שאינו צודק, אינו סביר ואינו הוגן בנסיבות המקרה דנן, כפי שיפורט להלן, ובצורה שהיא חורגת מהתנהלות מול יתר יישובי המועצה ובצורה שמפלה את העותרים באופן חמור.

147. בשנת 2022, במקום לפעול להסדרת היישוב ובכך לשים קץ למצוקת התושבים ולפגיעה בחיי היום יום שלהם, קידמה המועצה האזורית תכנית כוללת חדשה לשטחה, תכנית מס' 401-0814384.

148. במסגרת התכנית האמורה, סומן שטח המתחם- היישוב ארסוף קדם בייעוד של "חקלאי פתוח" כולל הבתים. לפי הוראות התכנית, השימושים המותרים בייעוד זה הינם "עיבוד חקלאי/גידולים חקלאיים ללא מבנים חקלאיים; שטחים פתוחים טבעיים ושטחי הצפה; דרכים חקלאיות".

149. כלומר, במקום שהתכנית הכוללת תבטיח את התנאים להסדרת היישוב, בין כיישוב עצמאי ובין כשכונה שתסופח לאחת מהרשויות הגובלות, התכנית דווקא מסכלת מראש את המאמצים להסדרת המקום.

150. העותרים הגישו התייחסות לתכנית למועצה האזורית וכן למינהל התכנון. בעקבות ההתייחסות, ודיונים בעניין מצד המועצה, נרשמה הערה בתקנון (הוראות) התכנית העדכני שלפיו הייעוד שנצבע בתכנית לשטח הוא הייעוד המוצע, אך ככל שתשתנה מדיניות התכנון בנוגע למעמד בתי המגורים בארסוף קדם, לא תהיה בכך סתירה לתכנית זו.

151. משמע, התכנית אינה מונעת את הסדרת היישוב, וכי הסדרת היישוב תכנונית, לאחר הסדרתו במישור המוניציפלי, לא תהווה סתירה לתכנית הכוללת. יחד עם זאת, אין באמור משום קבלה של העותרים לתכנית במתכונתה הנוכחית, שהיא פוגעת בהם בצורה קשה, והם שומרים על זכותם להתנגד לתכנית בערוץ התכנוני עם הפקדת התכנית כחוק.

152. בנוסף, בהתאם לתמ"א 1 שאושרה בשנת 2020, היישוב ארסוף קדם מסומן כאזור בנוי.
153. מכאן, עולה כי תושבי ארסוף קדם נלכדו במעגל שוטה, כאשר המשיבים דוחים את הסדרת היישוב בטענה כי היא מנוגדת לתכנון הקיים ולתוכניות החלות. מדובר בטענה מופרכת, נוכח העובדה שהיישוב הוקם על פי תוכניות פיתוח בזמנו ועל פי היתרי בניה שניתנו לאורך השנים.
154. יתרה מזאת, יצוין כי חוסר ההסדרה פוגע גם בזכויות העותרים בתחום התכנון. כלומר, בשל העיכוב בהסדרת היישוב ברמה המוניציפאלית, הישוב אינו מוסדר תכנונית עד היום.
155. למעשה, לפי הפסיקה ראוי היה להתייחס לישוב ברמה התכנונית לאחר הסדרתו ברמה המוניציפאלית. יפים לעניינו דברי בית המשפט הנכבד – בבג"ץ 2689/00 מועצה אזורית גליל תחתון נ' שר הפנים (פורסם בנבו):

"המבנה המשולב של המערכת המוניציפלית, מחד, והמערכת הארגונית של מוסדות התכנון והבנייה על סמכויותיהם, מאידך, הוא זה: ברובד הראשוני מוגדר תחום השיפוט המוניציפלי של האזור הנוגע בדבר במסגרת צווי כינון של עיריות ומועצות מקומיות. משהוגדר התחום המוניציפלי, משתלב בתמונה תחום התכנון והבנייה בדרך של הגדרת מרחבי תכנון מקומיים. מרחבי תכנון אלה נגזרים בדרך-כלל מתחום השיפוט המוניציפלי, או לפחות מושפעים ממנו. רק לאחר הגדרת מרחב התכנון הרלוונטי מתברר מי היא רשות התכנון המפקדת על אותו מרחב תכנון, וניתן לפתוח בפניה בהליכי תכנון רלוונטיים לשטח המצוי בתחומה. על-פי סדר זה, ככלל אין לפתוח בהליך תכנוני בטרם הוגדר השטח בבירור במישור המוניציפלי כשייך לתחום שיפוט של רשות מקומית זו או אחרת. על-פי ההסדרים הקבועים בדיני הרשויות המקומיות. ההליך התכנוני על-פי דיני התכנון והבנייה מתקיים לגבי אזורים שהם מעוצבים ומוגדרים מבחינה מוניציפלית, וניהול הליך תכנוני לגבי אזור שאינו מוגדר סופית מבחינה זו הוא זר לרוח החקיקה בנושא זה...ההליך התכנוני בנוי ונגזר מהתשתית המוניציפלית. תשתית זו אוצלת על הגדרת מרחב התכנון ועל תחומי הסמכות של רשויות התכנון.

יוצא מכך, כי בכל מקרה, על שר הפנים להחליט בשלב ראשון על העברת שטח מרשות מקומית אחת לאחרת, וזאת גם לצורך הגשמת מטרה תכנונית ספציפית, ועוד בטרם התברר אם יש לתכנון הרצוי סיכוי להתממש. הליך קבלת ההחלטה במישור המוניציפלי שונה מהליך קבלת ההחלטה במישור התכנוני לצורך הרחבת מרחב התכנון. בעוד שלצורך הראשון על שר הפנים להיוועץ בממונה על המחוז, לצורך השני, שהוא מאוחר יותר מבחינת זמנו, עליו להיוועץ ברשויות תכנון שונות וברשות המקומית הנוגעת בדבר. גם שוני זה בהליכי קבלת ההחלטות מעיד על הפרדה בין שני התחומים, כאשר לכל תחום זמנו ושעתו. התוצאה היא כי סדר הקדימויות של הפעולות הוא כזה: בשלב ראשון, השטח מועבר לרשות המקומית ה"מקבלת"; לאחר מכן, ובמידת הצורך, מתנהל הליך של שינוי מרחב התכנון המקומי במישור דיני התכנון והבנייה. לאחריו, ואם שונה המרחב, מתקיימים הליכי תכנון ספציפיים ברשות התכנון הפועלת במרחב התכנון הרלוונטי לשטח המועבר. אם מסתיימים הליכים אלה בהצלחה, נוצרת התאמה בין ההליך התכנוני לבין ההליך המוניציפלי." (ההדגשות אינן במקור)

156. כאמור, בזמנו קודמה תכנית חש/10/13 אך זו נדחתה ונעצרה. מאז לא קודמה תכנית סטטוטורית להסדרת מעמד היישוב. מצב זה נוגד את החלטת ועדת חכים שהובאה לעיל.
157. לימים, בשנת 2023, הוחל בהכנת תכנית כוללנית ליישובי המועצה האזורית חוף השרון. התכנית התעלמה מהיישוב וצבעה אותו ביעוד "חקלאי פתוח". העותרים הגישו השגות על התכנית למועצה ולמוסדות התכנון, וביקשו לא לצבוע את היישוב בירוק כי הדבר יסכל את ההסדרה והוא נוגד את כל

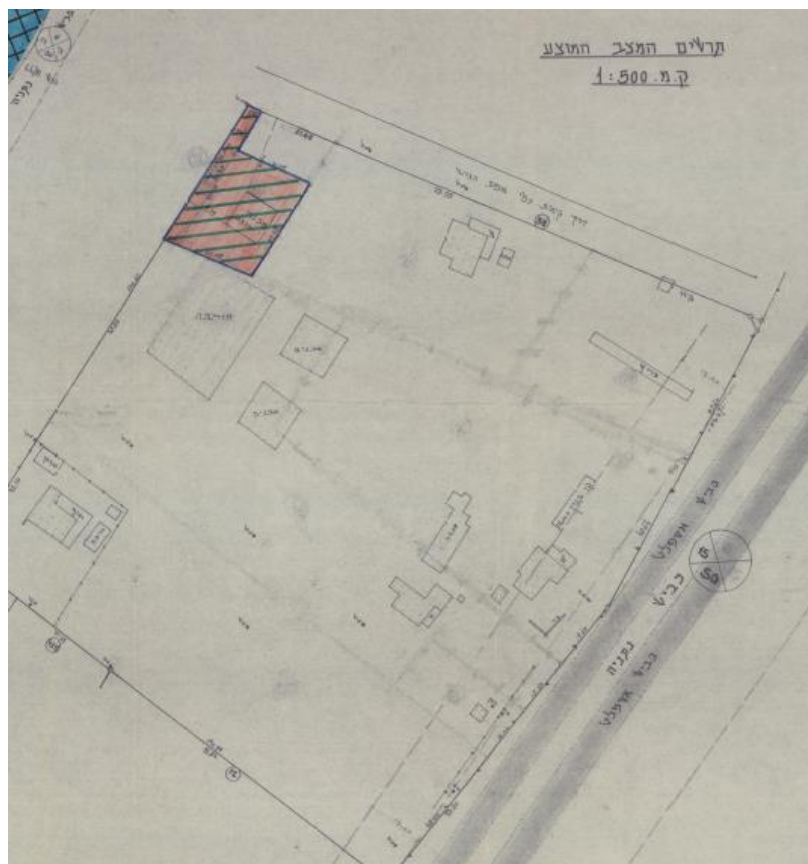
ההיסטוריה הסטטוטורית של ועדות הגבולות שתוארה לעיל, אולם מוסדות התכנון, שעוסקים אך בתכנון, מיאנו להתייחס לסוגיית ההכרה והסדרת המעמד ברמה המוניציפאלית. לבסוף, ולאחר מאבק עיקש של העותרים בפני מוסדות התכנון, לרבות העלאת הסוגייה בפני מנהלת מנהל התכנון, נרשמה בגרסה האחרונה של התכנית כי לא תהווה מחסום להסדרת היישוב אם תתקבל החלטה על הסדרתו.

158. הנה כי כן, היעדר הסדרת המעמד גורם למעגל שוטה שהעותרים משלמים את המחיר שלו. לפי מעגל זה לא ניתן להסדיר את מעמד היישוב מוניציפאלית ללא הסדרתו תכנונית, ומנגד לפי מוסדות התכנון לא ניתן להסדיר אותו תכנונית לפני הסדרתו מוניציפאלית.

159. נדרש לפרוץ מעגל זה על ידי יסוס המלצות ועדות הגבולות שהובאו לעיל. נדרש לבטל את מעמד היישוב כ"שטח עודף" ולהכריז עליו כיישוב או לצרפו לאחד היישובים הקיימים של המועצה.

160. חשוב לעותרים להדגיש כי לאורך עשרות השנים, הובטח להם, במספר הזדמנויות, להסדיר את היישוב, אולם בכל פעם, כאשר מגיעה שעת ההכרעה, קרי הסדרת היישוב גם תכנונית וגם מוניציפאלית, הדבר מתבטל או נתקע. בכל פעם הטענה של מוסדות התכנון היא כי הסדרת היישוב הינה בתחום משרד הפנים ולא בתחום גורמי התכנון. אי לכך, וכל עוד לא התקבלה החלטה על הסדרת מעמד היישוב ברמה המוניציפאלית העותרים יוסיפו לחוות שוב ושוב אכזבה אחרי אכזבה.

161. יודגש עוד, כי הנימוק שבו נאחזות רשויות המדינה לאי הסדרת מעמדו של היישוב ארסוף קדם – שלפיו היישוב "אינו מאושר לבנייה" – הוא נימוק חסר כל יסוד, אשר תכליתו בפועל להתחמק מהכרה ביישוב ומהסדרת מעמדו המוניציפאלי כדין. ראייה לכך מצויה בתכניות נקודתיות ופרטניות שאושרו במהלך השנים על-ידי הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה חוף השרון והוועדה המחוזית לתכנון ובניה מחוז מרכז, אשר אפשרו שימושים למגורים בתחום היישוב. כך למשל, בתכנית חש/91 אושרה הקמתו של בית חדש וכן חלוקה מחדש של מגרש בשטח של 644 מ"ר.

התכנוני, כך שלהסדרת מעמדו המוניציפאלי יש חשיבות לאומית, שכן היא תאפשר פיתוח של האזור כולו לטובת כלל אזרחי ישראל.

168. משמע, הסדרת המעמד המוניציפאלי של היישוב איננה רק עניין נקודתי אשר משרת את תושביו בלבד, אלא מדובר בסוגיה רחבה שמשפיעה על האזור כולו, מאחר שיישוב מוסדר מאפשר, בין היתר, תכנון, ופיתוח מאוזן של שירותים ותשתיות לטובת כלל אזרחי ישראל.

טיוטת הצו לביטול זכות הבחירה של תושבי ארסוף קדם

169. אם לא די באמור לעיל, יצוין כי המדינה אף הגדילה לעשות עת פרסם משרד הפנים הצעה כאמור, שעניינה ביטול צו המועצות המקומיות (מועצה אזורית חוף השרון), התשל"ז 1977 אשר מעגן ומבטיח את זכות תושבי ארסוף קדם לבחור ולהיבחר למועצה האזורית חוף השרון.

170. במילים אחרות, תושבי ארסוף קדם נותרו בפני שוקת שבורה, שעה שהמדינה לא רק שמתעלמת מפניותיהם החוזרות להסדרת מעמד היישוב לאורך השנים ומתנערת מאחריותה לטפל בעניינם, אלא אף מוסיפה לפגיעה בהם באמצעות שלילת זכותם הבסיסית לבחור ולהיבחר ככלל אזרחי המדינה תוך התעלמות מוחלטת מפניותיהם בעניין זה. יפים בעניין זה קביעות בית המשפט הנכבד ב בג"ץ 11243/02 משה פייגלין נ' מישאל חשין יושב-ראש ועדת הבחירות, נז(4) 145 (2003) כדלקמן:

"הכול מסכימים כי הזכות לבחור ולהיבחר היא מנשמת אפה של הדמוקרטיה, הואיל ושלושים בה הזכויות לשוויון, לחופש הביטוי ולחופש ההתאגדות ... טול מאדם או מקבוצת אנשים את הזכות להיבחר, ושללת מהם את הזכות לתת ביטוי להשקפה פוליטית שהם גיבשו, ואף את הזכות להשתתף בעיצוב פניו של השלטון ולהשפיע על מהלכיו."

171. בעניין זה יודגש כי, העותרים פנו ביום 15.12.24 וביום 7.7.25 לעו"ד רון אלמוג ממשרד הפנים, כפי שיפורט להלן, והשיגו על פרסום ההצעה לביטול הצו תוך פריסת נימוקי התנגדות התושבים. העותרים דרשו כי שר הפנים ישמע אותם לפני שיקבל החלטה בטיטות הצו, אך דרישת העותרים לכך לא נעתנה ועד הרגע לא נערך להם שימוע.

172. העותרים שלחו ביום 15.12.24 למשרד הפנים התנגדות להצעה האמורה ודרשו לבטלה וכי שר הפנים, היושב למתן החלטה על הסדרת היישוב, לא יאמץ את הצו המוצע המבטל את זכות הבחירה של התושבים, ושלחו מכתב נוסף ביום 7.7.25, אך פניותיהם אלו לא זכו למענה.

ביטול הצו יהווה ביזיון והפרה להתחייבויות תקפות של משרד הפנים בפני בג"ץ ובכלל

173. ביטול הצו כמוצע מתעלם מהרקע לכינון הצו ומפסיקת בג"ץ שקדמה לו. בעניינו, ביטול הצו כמוצע, הוא ביזיון לפסק הדין של בג"ץ והפרה בוטה להתחייבות משרד הפנים בפני בג"ץ אודות הסדרת הזכות לבחור ולהיבחר של תושבי ארסוף קדם.

174. בשנת 1976 הגישו תושבי היישוב ארסוף קדם (אז ארסוף ונוה ים) עתירה לבית המשפט העליון נגד שר הפנים בעניין הבטחת זכותם לבחור ולהיבחר לרשות המוניציפאלית. בתשובת שר הפנים לעתירה נכתב כי:

"העותרים אינם חברים באגודות השיתופיות של הקיבוץ שפיים והמושב רשפון, אך בשל השתייכותם המוניציפאלית ליישובים האמורים הינם מיוצגים על-ידי ועדי ההנהלה של האגודות השיתופיות, שהינם גם הועדים המקומיים של יישובים אלה על פי הוראות סעיף 91 לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), תשי"ח-1958.

אולם יצוין כי אם יומלץ על-ידי הועדה האמורה לאחר שבדקה את העניין ושמעה את טענות המושבים, לתת לעותרים ולתושבים האחרים במקום, מעמד של ישוב, דבר

אשר יאפשר בחירת ועד מקומי ויצוג במועצה האזורית ללא תיקון הצו, יכבד המשיב את ההמלצה האמורה."

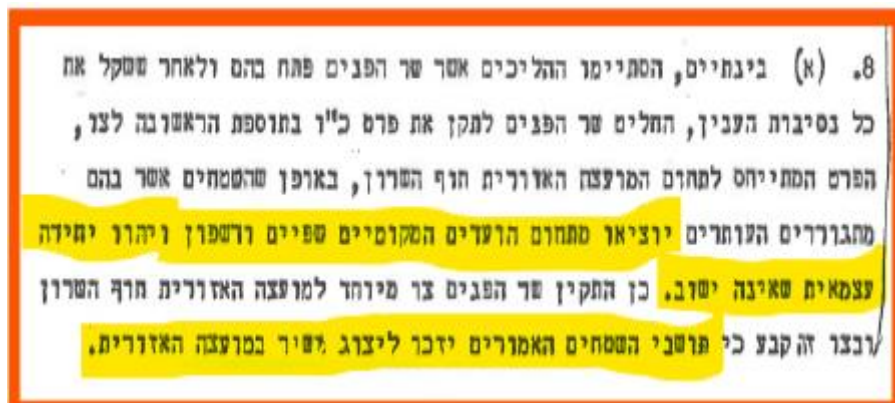
מצ"ב תשובת שר הפנים לבג"ץ 254/76, כנספח 23

175. בהמשך לכך, הוגשה בשנת 1977 עתירה נוספת שנוגעת לאותו עניין (בג"ץ 111/77). בתשובת שר הפנים לעתירה נכתב כי:

"בעתירה קודמת בבג"ץ 254/76 העלו העותרים אותו ענין עצמו. בישיבה מיום 11.1.77 אשר בה נדונה העתירה הנ"ל, הודע לבית המשפט על-ידי באת-כוח המשיב מס' 1 כי מנכ"ל משרד הפנים ימליץ בפני שר הפנים לתקן את צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), תשי"ח 1958 (להלן – הצו), ביחס למועצה האזורית חוף השרון באופן שתושבי הגושים הנ"ל יוצאו מתחום הישובים שפיים ורשפון וינתן להם ייצוג ישיר במועצה האזורית."

מצ"ב החלק הרלוונטי מתגובת שר הפנים לבג"ץ 111/77, כנספח 24

176. בסעיף 8(א) לפסק הדין נכתב כי שר הפנים התקין צו מיוחד למועצה האזורית חוף השרון ובצו זה קבע כי תושבי השטחים האמורים של שלושת הגושים 6675, 6679 ו-6680 יזכו ליצוג ישיר במועצה האזורית. להלן סעיף 8(א) לפסק הדין:

177. בעקבות אותם הליכים משפטיים נכנס לתוקף צו המועצות המקומיות (מועצה אזורית חוף השרון), התשל"ז-1977 (להלן: "הצו").

178. מאז ועד לבחירות האחרונות תושבי היישוב ארסוף קדם בוחרים נציג מטעמם במועצה האזורית. לתושבי יישוב ארסוף קדם ישנו פנקס בוחרים ותצהיר שהם עורכים כדי להכיר בזכותם לבחור את נציג היישוב במועצה האזורית. על כך יורחב להלן.

הנימוקים לביטול הצו לאו נימוקים הם!

179. במכתב מיום 30.8.23 מונו הנימוקים שמהווים צידוק לביטול הצו.
180. בין השאר נטען כצידוק לביטול הצו היעדר התאמה בין תושבות לפי הצו לבין תושבות לפי הדין הכללי של בחירות למועצות אזוריות שנקבע לפי מרשם האוכלוסין.
181. עוד נטען כי כצידוק לביטול הצו החשש כי תושבי ארסוף קדם ייהנו מהצבעה כפולה, כך שיוכלו להצביע גם כתושבי ארסוף קדם וגם כתושבי היישוב שבו רשומים במרשם האוכלוסין.
182. כפי שיפורט להלן נימוקים כאלה לעולם לא מצדיקים את ביטול הצו.

183. להפך, תכלית הצו שעמדה בשנת 1977 תקפה גם היום. מדובר בצו שנועד לתת מענה זמני לזכות לבחור ולהיבחר של תושבי ארסוף קדם (לצערנו הזמני הזה נמשך כבר עשרות שנים בעקבות מחדל המדינה). מדובר בצו מיוחד שבא להבטיח את זכות הבחירה של תושבי שלושת הגושים 6675, 6679 ו-6680 במועצה האזורית חוף השרון.

184. תכלית זו תקפה עד היום, שכן עד היום ובעקבות מחדל המדינה תושבי ארסוף קדם נחשבים "שטח עודף" מאחר והיישוב טרם הוכר, לא כיישוב עצמאי ולא על דרך סיפוחו למי מהיישובים הסמוכים הקיימים.

185. משלא פקעו טעמי הצו ומשלא פקעה תכליתו, והם תקפים גם היום, אזי אין כל צידוק לבטל את הצו, יהיה הנימוק אשר יהיה.

186. ויודגש: אין המדובר בעדכון הצו או תיקון הצו. מה שמונח על השולחן הוא ביטול הצו ללא כל חלופה או ללא הבטחת כל צו חלופי המעגן את זכות הבחירה של תושבי ארסוף קדם. כלומר, ביטול הצו הוא מחיקה כליל של הזכות לבחור ולהיבחר של תושבי ארסוף קדם. כמו כן, ביטול הצו ובכך ביטול תפקידו של נציג היישוב במועצה משמעותו ביטול ייצוג היישוב במועצה ובכך שלילת זכותם לדעת את אשר **נרקם** בקשר ליישוב וודאי את זכותם להשתתף בקבלת ההחלטות הנוגעת ליישוב דבר שהוא קריטי ובבחינת זכות יסוד. די בכך כדי לקבוע כי ביטול הצו הוא מעשה בלתי חוקתי, בלתי מידתי ובלתי סביר באופן קיצוני.

הטענה לחוסר ההתאמה בין תושבות לפי הצו לתושבות לפי מרשם האוכלוסין

187. אחת הסיבות המוזכרות בהצעה לביטול הצו היא תיקון צו המועצות המקומית (מועצות אזוריות) (תיקון מס' 2), התשע"ח-2018 בו נקבע בסעיף 143 הכלל לפיו הזכות להיכלל בפנקס הבוחרים מבוסס על הרישום במרשם האוכלוסין. בהתאם, פנקס הבוחרים נגזר מתוך מרשם האוכלוסין. לעומת זאת, הצו המיוחד הנוכחי של המועצה האזורית חוף השרון מבוסס על מקום מגורים בפועל (במקרה שלנו ארסוף קדם).

188. נימוק זה לא יכול להצדיק את ביטול הצו.

189. ראש לכל, המדינה עצמה היא שיצרה את הבעיה של חוסר הזהות בין הכתובת לפי צו המועצה האזורית חוף השרון לבין מרשם האוכלוסין, בשל חוסר הסדרת מעמד היישוב, מבקשת עתה להיבנות מהמחדל שלה, ולבטל את זכות הבחירה של התושבים!!!

190. "הרצחת וגם ירשת!!!" המדינה ממאנת להסדיר את מעמד היישוב וגורמת לכך שכתובתם במרשם האוכלוסין שונה מכתובת המגורים שלהם בפועל (ארסוף קדם), ועתה ובמקום לתקן עיוות זה, היא בונה עליו, ומבקשת בשל הפער האמור שהיא יצרה לבטל את זכות הבחירה של התושבים!!! מדובר במעשה לא אנושי, לא הוגן ובלתי סביר באופן קיצוני.

191. זאת ועוד, הותרת הצו הנוכחי המסדיר את זכות הבחירה של תושבי ארסוף קדם לא מקיימת כל סתירה עם צו המועצות האזוריות הכללי המדובר משנת 2018.

192. צו המועצה האזורית משנת 2018 הוא צו כללי החל על כלל המועצות בארץ, בעוד שצו חוף השרון הוא צו מיוחד שנולד על רקע מיוחד והוא נועד באופן מיוחד לתת מענה לתושבי ארסוף קדם (אז ארסוף ונוה ים).

193. הצו מ-1977 הוא צו מיוחד אשר בא כדי לתת מענה לעותרים ולשאר תושבי שלושת הגושים 6675, 6679 ו-6680, בעוד שצו המועצות המקומית (מועצה אזורית), התשי"ח-1958 הוא צו כללי אשר קובע הסדרים כלליים לשאר היישובים במדינה. הראשון צו מיוחד, האחרון צו כללי. אין כל סתירה ושני הצווים יכולים לדור בכפיפה אחת.

194. בפועל, מאז כניסת הצו לתוקף, לקראת כל בחירות לרשויות המקומיות, נערך פנקס בוחרים ששייך לתושבי ארסוף קדם. הפנקס כולל את שמות התושבים אשר זכאים לפי הדין להצביע בבחירות הרלוונטיות.

מצ"ב דוגמה לפנקס בוחרים של תושבי ארסוף קדם, כנספח 25

195. בנוסף לכך, ולקראת כל בחירות, תושבי ארסוף קדם חותמים על תצהיר בו הם מצהירים כי מקום מגוריהם הוא ארסוף קדם וכי הם מבקשים לגרוע את שמותיהם מרשימת הבוחרים ביישובים אחרים (אליהם הם שייכים בהתאם למרשם האוכלוסין), וכי שמם יירשם וייכלל בפנקס הבוחרים של ארסוף קדם.

מצ"ב דוגמת תצהיר, כנספח 26

196. בדרך זו התקיימו הבחירות בארסוף קדם לאורך השנים.

197. כמובן, ניתן לייתר סוגייה זו על ידי הסדרת היישוב כמבוקש והוא הצעד המתבקש.

הטענה לפגיעה בשוויון בביכול

198. הוטעם גם שהותרת הצו מביאה לכאורה למצב בו תושבי התחום העודף במועצה האזורית חוף השרון הם בעלי זכות בחירה עודפת וכפולה. ככל שרישומם במרשם האוכלוסין שונה ממקום מגוריהם בפועל, הם זכאים לבחור למוסדות השלטון המקומי לפי רישומם במרשם האוכלוסין, ובנוסף לכך גם למועצה האזורית חוף השרון לפי מקום מגוריהם בפועל.

199. העותרים יטענו כי אין כל בסיס לטענה זו. אין לתושבי ארסוף קדם זכות בחירה עודפת או כפולה.

200. כפי שצוין קודם, בהתאם למרשם האוכלוסין, תושבי ארסוף קדם משויכים ליישובים אחרים כמו ארסוף, רשפון ואחרים, אולם הם כולם מתגוררים בארסוף קדם דרך קבע. יצוין כי אין ביכולת תושבי ארסוף קדם לרשום במקום מגוריהם "ארסוף קדם" (אין את המען ארסוף קדם).

201. כפי שצוין לעיל, בנוסף לפנקס הבוחרים שנערך לקראת כל בחירה, כל אחד מתושבי ארסוף קדם חותם על תצהיר שאחת ממטרותיו העיקריות (בנוסף לשיוך הבוחר לארסוף קדם) היא מניעת מצב של זכות בחירה כפולה.

202. בהתאם לתצהיר עליו חותמים תושבי ארסוף קדם הם מצהירים על כך כי מקום מגוריהם הקבוע הוא ארסוף קדם והם מצהירים כי לצורך מימוש זכויותיהם לבחור ולהיבחר במסגרת הבחירות למועצה ולרשות המועצה הם מבקשים ומסכימים כי שמם ייגרע מפנקס הבוחרים של אותה רשות מקומית, אליה הם שייכים בהתאם למרשם האוכלוסין וכי שמם יירשם וייכלל בפנקס הבוחרים של ארסוף קדם.

203. התצהיר האמור, חותמים עליו כל אחד מתושבי ארסוף קדם לקראת כל מערכת בחירות מקומית. תצהיר זה בא כדי להבטיח כי תושבי ארסוף קדם יצביעו בבחירות נציג ארסוף קדם וכי לא יהיה מצב שבו אחד התושבים מצביע בבחירות למוסדות השלטון המקומי וגם למועצה האזורית חוף השרון.

204. יצוין כי בהתאם לאותו תצהיר, המצהיר מבקש כי שמו ייכלל ויירשם בפנקס הבוחרים של ארסוף קדם כשבאותו זמן הוא ייגרע מפנקס הבוחרים של היישוב אליו הוא שייך בהתאם למרשם האוכלוסין.

205. על כן, אין כל בסיס לחשש של פגיעה בשוויון וזכות הצבעה כפולה של תושבי ארסוף קדם.

תוצאת ביטול הצו היא בבחינת צעד אחורה בדרך הסדרת ארסוף קדם

206. ביטול הצו משמעו שלא יהיה לתושבי ארסוף קדם כל הסדר בנוגע לבחירת נציג במועצה האזורית חוף השרון. משמעות ביטול הצו היא ביטול זכות תושבי ארסוף קדם לבחור ולהיבחר. מדובר במצב חמור של שלילת זכות יסוד שמעוגנת בחוק ובפסיקה.

207. המדינה מבקשת לבטל את הצו מבלי להציע כל חלופה הולמת אחרת אשר תבטיח את זכות תושבי ארסוף קדם לבחור ולהיבחר. מדובר במצב חמור של פגיעה לא חוקתית בזכות התושבים לבחור ולהיבחר.

208. על חשיבות הזכות לבחור ולהיבחר עמד בית המשפט העליון בבג"ץ 3791/93 פאוזי עטאף משלב ו- 39אח' נ' שר הפנים, מז(4) 126, 130 (1993):

"הזכות לבחור ולהיבחר היא נשמת אפה של מדינה דמוקרטית. זכות זו, שהיא זכות יסוד, כוללת בחובה גם את זכות התושבים לבחור ולהיבחר לרשות המקומית [...]. התושבים מנהלים את חיי היום-יום שלהם במקום מגוריהם. ועניינם בנעשה במוסדות השלטון המקומי אינו פחות מעניינם במערכות השלטון המרכזי."

209. עוד יפנו העותרים לבג"ץ 10466/08 דויד אלחייני נ' מפקד כוחות צה"ל ביו"ש האלוף גדי שמני, פס' 17 לפסק הדין (נבו 19.1.2009):

"הזכות לבחור ולהיבחר, הנתונה לאזרחי המדינה, הינה זכות חוקתית מוכרת בעלת מעמד-על, ומעמדה זה מאפיין הן את הבחירות הכלליות למוסדות השלטון המרכזי, והן את הבחירות לשלטון המקומי."

210. ביטול הצו הוא בבחינת ביזיון להמלצות כל ועדות הגבולות השונות אשר הוקמו במהלך השנים וביזיון להחלטות בית המשפט העליון בעתירות השונות אשר הכירו בצורך להכיר ביישוב ארסוף קדם, כשהאחרונה מבין אותן החלטות הייתה ביום 31.8.23 בבג"ץ 7614/22 בה נקבע כי:

"בידי העותרים האפשרות לפעול בנדון באמצעות הגשת בקשה מתאימה להקמת ועדת גבולות בהתאם לנוהל; וחזקה כי בקשה זו תידון בלב פתוח ובנפש חפצה, לנוכח הצורך, שלגביו אין מחלוקת, להסדיר את מעמדו המוניציפאלי של ארסוף קדם."

211. המצב אליו חותרת המדינה עם ביטול הצו הוא מעשה שלא ייעשה. מצד אחד המדינה ממשיכה במחדלה לאורך שנים רבות להימנע מלהכיר ביישוב ובמחדלה לאורך יותר משנה וחצי לכנס ועדת גבולות ומצד שני היא פועלת לשלול מאותם תושבים את הזכות לבחור ולהיבחר ובכך להוסיף עוול על עוול.

212. על כן לצד הסעדים המבוקשים בעניין ההכרה ביישוב והסדרת מעמדו מבוקש גם לאסור על שינוי המצב הקיים בכל הנוגע לבחירות של תושבי ארסוף קדם ולאסור על שר הפנים לחתום על הצו המוצע לביטול ההסדר הקיים בנוגע לזכור הבחירה ולבחירת הנציג המיוחד של ארסוף קדם במועצה האזורית חוף השרון.

סוף דבר

213. לאור כל האמור לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות על מתן צו על תנאי כמבוקש בפתיח העתירה, ולהפוך אותו לחלוט לאחר קבלת תשובות המשיבים.

214. כמו-כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות ההליך ובשכ"ט עו"ד כחוק.

215. מן הדין ומן הצדק לקבל את העתירה.

פרנסיס תומא, עו"ד

פירון משרד עורכי דין
ב"כ העותרים

ד"ר קייס נאסר, עו"ד